

Täysistunto

Keskiviikko 1.3.2017 klo 14.03—17.46

2. Valtioneuvoston selonteko ruokapolitiikasta Ruoka2030 Suomi-ruokaa meille ja maailmalle

Valtioneuvoston selonteko VNS 2/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Valtioneuvoston esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia ja myös muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Lähetekeskustelua tästä asiakohdasta käydään kello 16.30:een saakka. Keskustelua jatketaan tarvittaessa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi, mutta mikäli keskustelu päättyy ennen kello 16.30:tä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan eli 3. asiaan.

Keskustelu

14.05 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelma asettaa kulmakivet kilpailukykyiselle, hyvinvoivalle Suomelle. Hallitusohjelmassa lupasimme muun muassa parantaa Suomen elintarvikesektorin kannattavuutta ja oikaista ruuan kauppataaseen vajetta. Useita toimenpiteitä on jo käynnissä, mutta ruokasektorin menestyksekkääseen tulevaisuuteen tarvitaan pitkäjänteisyyttä ja tavoitteellisuutta sellaisin keinoin, mihin koko ruokasektori voi sitoutua, ja tätä pitkäjänteisyyttä haetaan nyt annettavalla ruokapoliittisella selonteolla. Se on myös osa hallituksen "Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppataase ja sininen biotalous nousuun"-kärkihanketta.

Selonteko on valmisteltu laajassa yhteistyössä alan toimijoiden kanssa. Yli vuoden kestäneessä prosessissa valmisteluun on osallistunut työpajoissa ja seminaareissa satoja ihmisiä, ja luonnoksesta saimme lähes 70 lausuntoa. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Selonteon valmistelun rinnalla tutkimuslaitosten konsortio valmisti valtioneuvoston kanslialle myös elintarvikesektorin kilpailukykytutkimusta, jonka väliraportti ja lopulliset tulokset ovat olleet käytettävissämme. Selonteko on osa kansallista ruokapolitiikkaa, ja se linjaa politiikan tavoitteet ja toiminnan keskeiset painopisteet pitkälle tulevaisuuteen. Jotta ruo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

kapoliitiikka saavuttaa asetetut päämäärät, pitää hallituksen, eduskunnan ja ruokajärjestelmän kaikkien osapuolten olla sitoutuneita yhteisiin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Yhdessä sidosryhmien kanssa aloitammekin saman tien toimeenpanosuunnitelman laadinnan. Selonteko on nimenomaan yhteisen tekemisen strateginen asiakirja.

Arvoisa puhemies! Ruoka on keskeinen osa kulttuuriamme ja arkipäiväistä elämäämme. Ruoka ei ole pelkkää ravintoa, tuotantoa tai terveysvaikutuksia, vaan siihen liittyy meille tärkeitä sosiaalisia ja kulttuurisia merkityksiä ja arvoja, jotka ohjaavat valintojamme. Rikas suomalainen ruokakulttuuri perustuu alueellisesti erilaisille valmistusaineille ja perinteille sekä sesonginmukaisuudelle. Ruokakulttuuriin kuuluvat myös koko ruokajärjestelmässä olevat tieto ja osaaminen, tuotanto- ja prosessointimenetelmät sekä näiden hyödyntäminen ruokajärjestelmän kannattavuuden hyväksi.

Ruokakulttuuri on tärkeää kansallisten ja alueellisten identiteettien rakentumiselle. Ruokakulttuuri myös muuttuu jatkuvasti kuluttajien ja kuluttajayhteisöjen arkisten valintojen myötä. Kuluttajakäyttäytyminen muovaa myös teollisuuden ja kaupan toimintaa. Toisaalta kuluttajavalinnat ovat myös riippuvaisia teollisuuden ja kaupan tarjonnasta. Tulevaisuudessa ruuan kulutuskäyttäytyminen muuttuu, ja on ennustettu, että kuluttajasegmentit pirstaloituvat jatkossa yhä pienemmiksi. Monikulttuurisuus vahvistuu maassamme, saamme virikkeitä kansainvälisyydestä. Yhä useampi kuluttaja tekee tietoisia valintoja eettisen, vastuullisen ja terveyttä edistävän ruuan puolesta.

Ruuan jakeluketjujen toimintaan vaikuttaa kulloinenkin taloudellinen tilanne. Lisäksi siihen vaikuttavat globaalin kilpailun paine sekä kuluttajien odotukset. Ruuan ostamisen ja hankkimisen arkiset käytännöt, samoin kuin ruuan kulutusrakenne, muuttuvat kuitenkin hitaasti. Uskon, että ruokaa ostetaan jatkossakin pääosin päivittäistavara-kaupoista, sekä isoista marketeista että pienistä puodeista. Ruuan jakelukanavat monipuolistuvat kuitenkin merkittävästi nykyisestä kuluttajien muuttuvien tarpeiden mukaisesti.

Hallituksen yksi merkittävimmistä byrokratianpurkupäätöksistä, kauppojen aukioloaikojen vapauttaminen, on suosinut jonkun verran erityisesti suuria päivittäistavara-kaupan yksiköitä. Jakelun varmistamiseksi on aiheellista pohtia, millaisin toimin pienten, yrittäjävetoisten kauppojen mahdollisuuksia voitaisiin parantaa etenkin maaseudulla. Tämä toimi on huomioitu selonteossa.

Arvoisa puhemies! Kannattavan ruokajärjestelmän perusta on toimiva, kannattava alkutuotanto. EU-jäsenmaana olemme sitoutuneet EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan, ja uutta CAP 2020 -politiikkaa valmisteltaessa meidän on vaikutettava eri EU-instituutioihin ja toisiin jäsenvaltioihin, jotta EU:n yhteinen maatalouspolitiikka myös vuoden 2020 jälkeen huomioi Suomen erityispiirteet tuotannon ohjaamisessa, eri tukijärjestelmissä ja rahoituksessa. Periaatteen CAP-uudistuksessa on oltava, että ruuantuotantoa voidaan jatkaa kaikkialla Euroopan unionin alueella jatkossakin.

Alkutuotannossa, joka on ruokajärjestelmän perusta, tuottavuus on kasvanut viime vuosien aikana kohisten. Tilojen koko kasvaa, satotasot nousevat, koneet kasvavat tehokkaammiksi, automaation määrä lisääntyy. Samaan aikaan kannattavuus on kuitenkin heikentynyt entisestään. Kehityskulku on kestänyt, se vaatii korjaamista. Tuottajien neuvotteluasema suhteessa teollisuuteen tai kauppaan on aika olematon kaikkialla Euroopassa. Suomessa on luotettu vapaaehtoiseen neuvotteluihin toimijoiden kesken, mutta tulokset eivät kovin rohkaiseviltä näytä. EU-tasolla keskustellaan parhaillaan siitä, miten lainsäädäntötoite voidaan viljelijän asemaa parantaa. EU-lainsäädäntövaihtoehtoa on tarpeen pohtia myös täällä Suomessa. Rakennemuutoksen edetessä maataloudessa pitäisi kehittyvien tilo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

jen pystyä laajentamaan tuotantoaan kotimaisen tuotannon turvaamiseksi, mutta miten sen teet, jos vanhatkin investoinnit ovat vielä maksamatta?

Ruuan tuotanto- ja jakelujärjestelmien monipuolistumiseksi elintarvikealan resursseja on ohjattava fyysisten investointien lisäksi nykyistä enemmän tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan, kuten uudenlaisiin toimintatapoihin, teknologiaosaamiseen, digitalisointiin, tuotekehitykseen, kaupalliseen testaamiseen, viestintäosaamiseen ja vientimarkkinatuntemukseen sekä riskinarviointiin. Pelkkä tuotanto ei siis riitä, vaan oleellista on löytää laadukkaalle tuotannolle maksukykyiset asiakkaat eri toimia hyödyntäen. Tämä toimiva ruokajärjestelmä tarvitsee myös vahvaa tutkimusta, koulutusta ja neuvontaa tuekseen. Selonteko perää ruoka-alaan liittyvän laadukkaan ja monitieteisen perus- ja jatkokoulutuksen varmistamista, samoin tutkimus- ja kehittämistoiminnan riittävää julkista ja yksityistä rahoitusta ja rahoittajien välistä yhteistyötä.

Ruuan ja ruuan tekijöiden arvostus on tärkeä asia ruokajärjestelmän tulevaisuuden kannalta. Jos arvostamme ruokaa, on mahdollista, että myös sen ruuan tekijät saavat oikeudenmukaisen osan kaikissa ruokaketjun vaiheissa. Tuo arvostus lähtee perheistä ja lapsista. Selontekoon on kirjattu ruoka- ja ravitsemus- sekä kestävä kehityksen näkökulman sisällyttäminen vahvemmin varhaiskasvatukseen, peruskoulun ja lukion eri oppiaineisiin, opettajankoulutukseen ja toisen asteen ammatilliseen koulutukseen sekä myös oppilaitosten käytäntöihin. Samoin erilaiset kuluttajiin ja ammattilaisiin kohdennettavat kampanjat lisäävät ruuan arvostusta.

Kansanterveyden edistäminen on hyvinvoivan yhteiskunnan ydin. Miten voimme varmistaa, että suomalaiset syövät jatkossa yhä terveellisemmin? Onko teollisuudella riittävä valmius kehittää tuotteitaan terveellisempään suuntaan, vai edellyttääkö muutos verotuksellisia ratkaisuja? Tätä soisin myös eduskunnan keskuudessaan pohtivan.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuus on tässä selonteossa aiempia selontekoja vahvemmin esillä. Maailman myllerrykset eivät siis ole jääneet myöskään ruokapoliittisen selonteon laatijoilta huomaamatta. Varautumisosaamisen lisäksi huoltovarmuuden turvaamisessa keskeistä on muun muassa vähentää ruuantuotannossa riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja muista tuontiresursseista edistämällä kiertotaloutta ja paikallisten voimavarojen hyödyntämistä.

Elintarvikkeiden vienti saa selonteossa keskeisen osan. Viennin lisääminen on paitsi keino painottaa kauppasettamme myös tarpeen, jos mielimme pärjätä kilpailussa lisääntyvää ruuantuontia vastaan. Se on myös yksi mahdollisuus parantaa kotimaisen ruokajärjestelmän kannattavuutta. Elintarvikkeiden kauppataaseemme on liki 3 miljardia alijäämäinen, ja Venäjän pakotteet pahensivat tilannetta. Nyt suunta on kääntymässä parempaan. EU:n sisämarkkina toimii, vienti EU-alueelle on lisääntynyt. Olemme myös saaneet merkittäviä uusia markkina-alueita avattua, kuten sianlihan viennin Kiinaan. Uskon ja toivon, että tämän kuluvan vuoden aikana tuo Venäjän-viennin taantumien aiheuttama kuoppa saadaan kurottua suomalaisessa elintarviketaloudessa kiinni. Tuotteet ovat eri, eri sektorit, mutta elintarviketalouden vienti kokonaisuudessaan todennäköisesti tuon elpymisen saavuttaa.

Tällä hetkellä elintarvikevientiä tekevien yritysten kommentoissa yhä useammin kuuluu: mistä osaavaa työvoimaa? Kun mielimme, että yhä useampi elintarvikkeita jalostava yritys pärjää kansainvälisillä markkinoilla, se edellyttää alan ammattilaisia. Tällä hetkellä tilanne on valitettavasti se, että Suomessa ei kouluteta erikseen elintarvikkeiden vientiin, vaikka tuo erityinen toimiala edellyttäisi erityistä osaamista. Tähän pyritään hallituksessa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

löytämään nyt ratkaisuja. Meillä on maailman parhaat raaka-aineet, mutta meidän on vielä opittava myymään niitä.

Myymisessä löytyy Suomesta hyviä argumentteja. Suomi on yksi ruuantuotannon mallimaa esimerkiksi sen takia, että meillä antibiootteja käytetään eläimiin vain yksilö- ja tapauskohtaisesti. Antibioottien melko huoleton tai jopa holtiton käyttö maailmalla on johtanut siihen, että maailmalta löytyy yhä enemmän antibiooteille immuuneja bakteereja niin ihmisistä kuin eläimistä ja ruuasta. Samaan aikaan meillä Suomessa jokainen lääkitty eläin merkitään yksilöllisesti kirjanpitoon. Meidän suomalaisten on osattava hakea puhtaalle ruuallemme markkinoilta kunnan hinta ja vietävä myös puhtaan ruuan tuottamisen osuudesta maailmalle. Antibioottiresistenssin lisääntyminen on vakava uhka ihmiskunnalle, ja antibioottien käytön liki olemattomuus on suomalaisen ruuantuotannon vahvuus.

Arvoisa puhemies! Viennin lisäksi myös kotimarkkinoilla on suuri merkitys kauppataseelle. Hallitusohjelman tavoitteena on alkuperämerkintöjen näkyvyyden parantaminen, jotta kuluttajat voivat tehdä tietoisia päätöksiä kaupassa. Kerroin viime viikolla, että kuluttajapakattujen liha- ja maitojalosteiden pakollisia alkuperämerkintöjä laajennetaan. Jatkossa tuontiraaka-aineen alkuperää ei voi enää jättää kertomatta, kuten valitettavasti osa jalostajista on tähän saakka tehnyt. Suomeen tuodaan ulkomaista lihaa vuosittain noin 150 miljoonan euron arvosta. Muutimme tuota lausunnoilla ollutta esitystä saamamme palautteen perusteella siihen suuntaan, että laajasti käytössä oleva Hyvää Suomesta -merkki soveltuu myös merkintätavaksi. Tällöin vapaaehtoisen merkin piiriin kuuluvat toimijat eivät turhaan joudu uusimaan pakkauksiaan ja säästävät sievoisen summan. Tämän merkin saamisen edellytys on sataprosenttisesti kotimaisen lihan ja maidon käyttö raaka-aineena.

Tämän alkuperämerkkiesityksen jälkeen on käyty jonkun verran keskustelua myös siitä, pitäisikö alkuperämerkinnät saada paremmin näkyviin myös ravintoloissa. Kannatan tätä, että myös ravintola-asiakkaalla olisi tieto ruuan alkuperästä, ja on innostavaa huomata, että yhä useampi ravintolaketju panostaa laadukkaisiin kotimaisiin raaka-aineisiin. Alan kanssa on syytä käydä keskustelua merkintöjen laajentamisesta.

Kilpailukyvyn lisäämiseksi tarvitsemme erityisesti elintarvikealan vientiosaamisen vahvistamista ja korkean lisäarvon vientituotteiden lisäämistä. Myös vientilupaprosesseja pyörittävillä viranomaisilla on tässä merkitystä. Heillä tulee olla riittävä määrä resursseja, jotta hakuprosessit ovat sujuvia ja nopeita ja saamme kullekin markkinakohteelle tarvittavat propuskat helposti yritysten käyttöön.

Arvoisa puhemies! Tämä ruokapoliittinen selonteko annetaan ennen kaikkea toimintaympäristön viime vuosien ja nähtävissä olevien muutosten takia. Maailmanlaajuiset haasteet, ruuan-, veden- ja energiantuotannon riittävyys ja näiden tuotteiden saaminen luonnonvaroja säästäen sekä ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, koskettavat mitä suurimmassa määrin myös elintarvikeketjua. Myös kulutuskysynnän kasvu ja kulutustottumusten muutokset aiheuttavat suuria haasteita. Väestö ikääntyy. Yhä suurempi osa ihmisistä asuu maailmalla kaupungeissa. Kaikki nämä aiheuttavat paineita siitä, mistä ihmiskunta saa riittävästi ruokaa tulevaisuudessa. Siksi meidän Suomessa on pidettävä huolta omasta ruokajärjestelmästämmme. Jotta Suomi voisi kaikissa oloissa turvata kansalaisille ruokaturvan, tarvitsemme siis itsenäisen ja menestyvän ruokajärjestelmän myös jatkossa. Selonteolla haetaan pitkäjänteisiä ratkaisuja tämän ison tavoitteen saavuttamiseksi. Tuota selonteon visiota "Maailman parasta ruokaa" — näin se on kirjattu — meidän on syytä tavoitella myös jatkossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan ryhmäpuheenvuorokierroksella. Ensimmäisenä keskustan eduskuntaryhmä ja edustaja Hautala. — Olkaa hyvä!

14.20 Lasse Hautala kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kolmas ruokapoliittinen selonteko luo kehittymisen edellytyksiä kotimaiselle alkutuotannolle, elintarviketeollisuudelle ja koko ruokaketjulle. Tärkeitä painopisteitä ovat myös elintarvikkeiden turvallisuus ja huoltovarmuuden turvaaminen.

Ruuan alkutuotanto on koko ruokajärjestelmän perusta. Suomessa tuotetut raaka-aineet ovat tunnetusti EU:n puhtaimpia. Korkeaa tasoa osoittavat monet seikat: Tuotantoeläimemme ovat terveitä ja hyvinvoivia. Emme viljele geenimuunneltuja kasveja. Emme syötä eläimille kestäättömästi soijaa. Emme käytä keinotekoisia hormoneja eläintuotannossa, ja eläinantibiootteja käytetään vain tarvittaessa sairauden hoitoon.

Suomalainen kuluttaja voi luottaa kotimaiseen ruuantuotantoon, mutta sen puhtaus ei välttämättä ole itsestäänselvyys. Kaiken tämän voi romuttaa se, että ruuantuotanto ei ole enää kannattavaa ja tuotanto menettää kehittymisen edellytykset. Kannattavuuden kanssa tuskailavat tuottajat ovat tehostaneet toimintaansa. Saadut säästöt ovat kuitenkin valuneet kuluttajahintoihin. Ongelma on se, että tiloilla tehty ansiokas työ ei ole nostanut tuottajahintoja eikä tuottajien tuloja.

Ruuan tuottamisen pitää olla myös kansainvälisesti kilpailukykyistä. Neuvonnan, koulutuksen ja tutkimuksen on oltava ajantasaista, ja niiden on vastattava myös kasvavan elintarvikeviennin tarpeisiin. Ennen kaikkea tarvitaan uusia innovaatioita ja tuotekehitystä elintarviketeollisuuteen. Ei riitä, että me täällä tiedämme syövämme hyvää, laadukasta ruokaa, vaan entistä enemmän on tehtävä työtä ruokaviennin edistämiseksi. Esimerkkinä pitkäjänteisestä ja periksiantamattomasta työstä on Kiinan markkinoiden avautuminen sianlihan ja kauratuotteiden osalta.

Arvoisa puhemies! Lupausten mukaisesti Sipilän hallitus edistää julkisissa elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoissa vastuullisia tuotteita. Hallitus parantaa periaatepäätöksellään kotimaisten elintarvikkeiden mahdollisuuksia pärjätä kilpailutuksissa, ja hallitus tulee seuraamaan päätöksen toteutumista. Julkisiin elintarvikehankintoihin käytetään vuosittain noin 350 miljoonaa euroa. Alueensa tuottajille ja yrittäjille avautuvat julkiset kilpailutukset tuovat mahdollisuuksia ja työllisyyttä vahvistaen aluetaloutta ja lisäten verokertymää.

Kannustan kaikkia kuntia, kaupunkia ja julkisia yhteisöjä ottamaan hankintoja koskevan periaatepäätöksen käyttöön. Kuntapäätäjät ovat nyt avainasemassa. Kaupan on myös noudatettava nykyistä reilumpia kauppapapoja. Niiden on ymmärrettävä laadun, vastuullisuuden sekä luotettavien ja tarkkojen alkuperämerkintöjen arvo kauppatoiminnassa.

Keskustan eduskuntaryhmä pitää kuluttajien kannalta erittäin hyvänä sitä, että Suomessa valmistettujen liha- ja maitotuotteiden ainesosien alkuperämerkintä etenee. Ministeri Tiilikainen on linjannut hyvin: "Kun Suomi täyttää sata vuotta joulukuussa, kuluttajilla on tieto liha- ja maitotuotteiden alkuperästä." Merkinnät tulevat antamaan kuluttajalle mahdollisuuden tehdä vastuullisempia päätöksiä.

Parannettavaa on myös ruuan kuluttamisen tavoissa. Suomalainen ruokaketju heittää ruokaa hukkaan noin 400 miljoonaa kiloa vuodessa, suurinta hävikkiä on kotitalouksissa. Keskivertosuomalaisen ruokahävikki on lähes 30 kiloa vuodessa. Voimme jokainen omalla toiminnallamme vaikuttaa tähän asiaan.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että ruokaturva ja huoltovarmuus ovat keskeisessä osassa ruokapoliittisessa selonteossa. Ruokaturvalla huolehdimme siitä, että jokainen saa riittä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

västi turvallista ravintoa kaikkina aikoina ja että kansantaloutemme pysyy terveenä. Myös globaalista näkökulmasta tämä on todella arvokas tavoite. Selonteossa arvioidaan, että vuonna 2030 maailman 8,5 miljardia ihmistä tarvitsevat 60 prosenttia enemmän ruokaa, 45 prosenttia enemmän energiaa ja 30 prosenttia enemmän vettä kuin tällä hetkellä. Ruokaturva on maailmanlaajuinen haaste.

Hyvän ravitsemuksen takaaminen kasvavalle väestölle kestävällä tavalla ei tule olemaan helppoa. Siksi meidän on tärkeää omalta osaltamme huolehtia kotimaisen ruuantuotannon jatkumisen edellytyksistä. Suomalainen ruoka on vastuullinen teko.

Arvoisa puhemies! Suomalainen keittotaito ja ruoka ovat maailman huipulla. Suomalaiset kokit ovat menestyneet hienosti esimerkiksi kokkien maailmanmestaruuskilpailuissa, joissa Suomen kokkijoukkue saavutti hopeaa ja catering-joukkue kultaa. Myös Pohjoismaiden mestaruuskilpailuissa Suomi otti voiton.

Suomalainen ruoka ei ole koskaan aikaisemmin menestynyt kansainvälisillä areenoilla näin hyvin kuin viime vuonna. Tämä osoittaa, että suomalaisella ruualla on kysyntää, se kiinnostaa ja se on yksi 100-vuotiaan Suomen vahvoista menestystekijöistä.

14.26 Ritva Elomaa ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! "Ensin olivat suo, kuokka ja Jussi." Täällä Pohjantähden alla -romaanin aloitussanat pitävät yhä tänä päivänä paikkansa. Suomalaiset ovat aikojen saatossa omin käsin raivanneet ja rakentaneet tämän maan. Leipä on otettu kotimaan mullista. Suomalainen sisu, osaaminen, ahkeruus ja tunnollisuus ovat valttikorttejamme ruuantuotannossa. Voimme olla ylpeitä elintarviketurvallisuudestamme, joka on maailman huippuluokkaa. Suomalainen arvostaa maaseutua sekä puhdasta, kotimaista ja turvallista ruokaa.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset haluavat turvata EU:n ahtaalle ajamien suomalaisten pienten ja keski suurten perheviljelmien säilymisen ja tehdä kaikkensa, jotta niiden kannattavuus paranisi. Tämä tapahtuu tukemalla muiden muassa sukupolvenvaihdoksia. Haluamme ylläpitää läpinäkyvää, niin sanottua pellosta ruokapöytään -ketjutusta. Painotamme sitä tosiasiaa, että suomalaisen maataloustuotannon säilymisellä on suuri merkitys myös muun elintarvikesektorin sekä siihen liittyvien työpaikkojen säilymisen kannalta maassamme. Kehotamme lämpimästi kansalaisia tukemaan kotimaista tuotantoa entistä vahvemmin omissa ostopäätöksissään: osta suomalaista. Myös kouluissa, päiväkodeissa ja sairaaloissa tulisi käyttää enemmän kotimaista lähiruokaa. Kun maataloustuotanto turvataan, pystymme takaamaan kotimarkkinoidemme toimivuuden myös jatkossa. Samalla tulee huomioiduksi myös maamme huoltovarmuus. Meidän politiikassamme suomalainen työ on etusijalla.

Euroopan unioniin liittymisen myötä suuruuden ihannoiti on noussut arvoon arvaamattomaan, valitettavasti myös ruuantuotannossa. Perussuomalaisten mielestä tällä kehityksellä on ollut negatiivisia vaikutuksia, kun pitkien tuotantoketjujen vuoksi ruuan alkupeuran jäljitettävyyden on heikentynyt. Kuluttajilla on oikeus saada varmuus siitä, missä ja millaisissa olosuhteissa ruoka tuotetaan. Tätä myös tuore ruokapoliittinen selonteko pitää varsin keskeisenä asiana. Hallituksemme panostaakin siihen, että kuluttajat voivat valita lautaselleen entistä maukkaampaa ja terveellisempää ruokaa, joka on tuotettu lähellä, kestävästi ja turvallisesti.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset peräänkuuluttavat ruuan arvostuksen nostamista. Laadukas ruoka edistää terveyttä. Olemme huolissamme siitä, että esimerkiksi tuontiruuan lisääntyminen markkinoilla voi lisätä myös erilaisten epidemioiden mahdollisuutta. Tässä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

yhteydessä haluamme kiinnittää huomiota niin eläinten terveyteen kuin siihen, että elintarvikkeet säilyvät jatkossakin geenimuuntelusta vapaina maassamme. Tämä voi olla suomalaisen maatalouden ventialtti jo lähitulevaisuudessa.

Perussuomalaisten eduskuntaryhmän mielestä luomutuotannon edellytykset pien- ja perheviljelmillä on säilytettävä koko Suomessa. Sekä lähiruokatuotannon että luomutuotannon laajentumiselle on turvattava riittävät puitteet, jotta maatalous elinkeinona ja luomuviljely ovat kannattavia. Sen, kuinka paljon luomutuotanto lopulta kasvaa, päättävät viime kädessä kuluttajat. Perussuomalaiset haluavat tukea ja helpottaa uusien myyntikanavien syntyä niin, että tuotanto kohtaa kysynnän entistä paremmin. Tämä edellyttää, että viljelijöille tarjotaan apua ja palveluja kansainvälistymiseen ja markkinointiin, kuten muillekin yrittäjille. Tähän tarpeeseen nyt käsissämme oleva uunituore ruokapoliittinen selonteko vastaa melko hyvin.

Arvoisa puhemies! Näin lopuksi muistutamme siitä tosiasiasta, että hallituksemme kiinnittää erityistä huomiota niin sanottuun siniseen biotalouteen eli kalastukseen. Tavoitteena on kotimaisen kalan osuuden merkittävä lisäys ruokapöydissämme. Tämä olkoon yksi tärkeä ruokapoliittinen tavoitteemme tällä hallituskaudella. — Kiitos.

14.31 Susanna Koski kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mikä olisi-kaan kuvaavampi mittari kertomaan kansakunnan hyvinvoinnin kasvusta kuin ruokalautasen sisältö? Satavuotias itsenäinen Suomi-neito on kulkenut pitkän tien pula-ajan nälkävuosista ratkomaan ruokahävikin vähentämistä.

Kuten historia osoittaa, ruuan sääntely ei ratkaissut nälkävuosien ruuan riittävyyttä, vaan turvanamme olivat ruokatieto ja -taito. Kokoomuksen eduskuntaryhmä katsoo, että ne ovatkin sivistyneelle kansalle yhä sääntelyä oikeampi tie ruokahävikin vähentämiseksi.

Ruuan riittävyys ja mahdollisuudet sen kestävään tuotantoon ovat keskeisiä rakennettaessa yhteiskunnallista vakautta, turvallisuutta ja hyvinvointia kaikkialla maailmassa. Hyvinvointimme ja ruuantuotantomme kehitys sekä ruuan tarjonta kuvittavat osuvasti Suomen kansainvälispoliittista linjaa. Alati kasvava tuotteiden ja raaka-aineiden globaali kilpailu pääsystä ruokalautasellemme korostaa oman osaamisemme ja kilpailukykytekijöidemme merkitystä niin kotimarkkinoilla, EU:n sisämarkkinoilla kuin maailmanmarkkinoillakin.

Ruokaturva on oleellinen osa turvallisuuspolitiikkamme. Esimerkiksi antibioottiresistenssistä on tulossa vakava globaali vitsaus, joka koskettaa jokaista ruokavaliosta riippumatta.

Turhista antibiooteista vapaa ruuantuotantomme on ainutlaatuinen saavutus ja merkittävä arvovalinta, joka on mahdollistanut esimerkillisen raaka-aineiden puhtauden ja korkean laatutason turvaamaan niin kuluttajien kuin eläintenkin hyvinvointia. Kerran kun valitsee toisin, paluuta antibioottivapaaseen ruuantuotantoon ei milloinkaan enää ole. Suomen tulee pitää kiinni antibioottivapaasta tuotannostaan, sillä sen merkitys kilpailukykytekijänä tulevaisuudessa vain vahvistuu.

Arvoisa puhemies! Oman ruuantuotannon arvostus on kunnioitusta kansakuntaamme ja tulevaisuuttamme kohtaan. Markkinataloudessa kuluttajilla on oikeus tietoon ja sen valistuneeseen käyttöön valintojensa perusteiksi. Alkuperämerkintävaatimusten laajentaminen elintarvikkeiden ainesosiin on tervetullut ja ymmärrettyä merkittävämpi uudistus, joka lisää kuluttajien ruokatietoutta mutta myös elintarvikevalmistajille painetta kasvattaa suomalaisten raaka-aineiden osuutta tuotteidensa valmistuksessa. Alkuperämerkintöjen täs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

mentämisellä on merkitystä, mikäli myös alkuperämaan käytännöistä pystymään viestiämään kuluttajille.

Kokoomus kannattaa koko ruokaketjun avoimuutta pelloilta pöytiin. Avoimuuden vaatimukseen kuuluu oleellisesti vastuullisuus, johon koko ruokaketjun toimijoiden on sitouduttava itsekkäiden pikavoittojen tavoittelun sijaan. Siksi kaupan alan kilpailua on edistettävä päätöksenteon kaikilla tasoilla siten, että riskinotto kokoon katsomatta kannattaa. Itsestään selvästi vaatimus vastuullisuudesta koskee myös valtiota itseään, jossa Euroopan halvimmissa raaka-aineista tuotetaan Euroopan kalleinta ruokaa.

Kotimarkkinat ovat erottamaton osa maailmanmarkkinoita. Vaikka kotimarkkinoiden toimijat näyttäytyvät meille jättiläisinä, maailmanmarkkinoilla ne ovat vasta kasvavia toimijoita. Niiden kilpailukyky on turvattava myös kotimarkkinoilla, sillä panostukset kotimaan edistykseen tutkimukseen, tuotekehitykseen ja innovaatiotoimintaan ovat korvaamattomia. Suomessa tuotetun ruuan pitää olla kilpailukykyistä kaikkialla maailmassa. Lisäarvolla, muita vastuullisemmalla puhtaudella ja laadulla, pitää voida rehdisti ja avoimesti kilpailla.

Maailman mittakaavassa Suomi on ruuantuotannon vastuullisuudessa esimerkillinen ja edistysellinen maa. Poikkeukselliset olosuhteet, vuodenaajat, runsaat vesivarannot ja pohjoinen sijainti ovat erityispiirteinä sanelleet ehdot ruuantuotannon erikoistumiselle massatuotannon sijasta. Nämä ovat valttikorttejamme, kun pyrimme lisäämään suomalaisten elintarvikkeiden vientiä. Panostukset erityisesti korkean jalostusasteen tuotteiden vientiin ovat avainasemassa vahvistamaan kotimaista tuotantoa ja kansainvälisten markkinoiden hyödyntämistä.

Ruoka-alalla tehtävästä monitieteisestä tutkimus- ja kehittämistoiminnasta on tehtävä entistä verkottuneempaa ja monitasoisempaa. Mitä aktiivisempaa jo olemassa olevan tiedon jakaminen ja hyödyntäminen on, sen tehokkaampia ja vaikuttavampia eri hankkeet voivat olla. Muiden toimialojen osaamisesta olisi tukemaan elintarvikevientiä, esimerkiksi mainittakoon digitalisaatioon liittyvät välineet. Digiloikka hallinnossa, työtavoissa ja markkinoilla hyödyttäisi taatusti myös kotimaisten maatilojen alkutuotantoa.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen ruuantuotannon tulevaisuuden kannalta ratkaisevaa on alkutuotannon kannattavuus ja sen parantaminen. Mitä suuremman siivun tuloistaan tuottaja saa tekemästään työstä, myymistään tuotteista, sitä terveempi ja elinvoimaisempi markkinaympäristö sen seurauksena voi syntyä. Kokoomuksen eduskuntaryhmä tukee kaikin keinoin suomalaisen tuotannon lisäämistä ja rohkaisee siihen, että julkisen sektorin hankinnoissa lisätään elintarvikkeiden kotimaisuusastetta.

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan suuntaviivoja määriteltäessä uudelle ohjelmakaudelle on varmistettava järjestelmän perusteellinen päivitys. Kotimaan byrokratiataa ja hallinnollista taakkaa on kevennettävä ja yksinkertaistettava määrätietoisesti riippumatta unionin politiikkauudistusten aikataulusta. Tuottajan on voitava käyttää aikapanoksensa ensisijaisesti varsinaiseen työhönsä hallinnon sijaan.

Politiikalla on kyettävä vakauttamaan toimintaympäristöä kotimaassa siten, että maatalouden rakennemuutos etenee, työnteon välineet monipuolistuvat ja tehostuvat ja että alan osaajien tulevaisuudenusko ja kyky riskinottoon voivat kasvaa.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston uusimmalla ruokapoliittisella selonteolla on selkeä visio: maailman parasta ruokaa. Vuonna 2030 Suomessa syödään kestävästi ja eettisesti tuotettua kotimaista, maukasta, terveellistä ja turvallista ruokaa. Kunnianhimon puutteesta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

ei selontekoa voi moittia. Vuosi 2030 tulee toimeenpanoa vaativaan politiikkaan nähden nopeammin kuin osaamme odottaa.

14.37 Ilmari Nurminen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen ruokapoliittinen selonteko käsittelee laajaa kokonaisuutta. Ruokaan liittyy äärimmäisiä kysymyksiä aliravitsemuksesta, sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta, ympäristön kestäväyydestä aina eläinten kohteluun. Miljoonat ihmiset maailmassa ovat ruoka-avun varassa. Suomessakin tuhannet ihmiset jonottavat leipäjonoissa kauppojen ylijäämäelintarvikkeita. Kun puhumme ruuasta, olemme perimmäisten kysymysten äärellä, jotka politiikalla meidän täytyy ratkaista.

Arvoisa puhemies! Jokaisen elintarvikkeen matka alkaa siitä työstä, mitä alkutuottaja tekee. Viljan viljelystä leiväksi tai maidon päätyemisestä kaupan hyllylle on pitkä matka, ja se vaatii valtavan määrän työtunteja. Alkutuottajan asema ei ole hyvä, ja se on heikentynyt kannattavuusongelmien takia viime vuosina. Tuottajan saama osuus tuotteen loppuhinnasta on alhainen — vai mitä pitäisi ajatella, kun ruisleivän hinnasta tuottajalle jää vain murunen, 2 prosenttia, kaupan ja teollisuuden ottaessa valtaosan? Tämä ei ole oikeudenmukaista. Sosiaalidemokraatit haluavat, että jokainen tulee toimeen työllään, ja se edellyttää reilua kilpailua elintarvikealalle. Näemme, että kannattava kotimainen alkutuotanto turvaa myös elintarvikkeiden saatavuuden mahdollisina kriisiaikoina.

Tärkeää on myös muistaa työllisyysvaikutukset. Elintarvikeketju työllistää Suomessa yli 300 000 henkilöä. Uusia ja tärkeitä, ilmastoystävällisiä innovaatioita on myös syntynyt alalle, ja niillä on myös isoa vientipotentiaalia. Suomen kokkimaajoukkue on myös menestynyt maailmalla ja vie osaamista ja suomalaisen ruuan sanomaa eteenpäin. Tämä on tärkeää.

Ruuan tuotantoketjun avoimuutta tulee lisätä. Kotimaisen tuotteen valinta kuluttajalle pitää tehdä entistä helpommaksi esimerkiksi selkeiden pakkausmerkintöjen avulla. Vanhuksemme palvelutaloissa, lapsemme ja nuoremme kouluissa ja päiväkodeissa ansaitsevat lähellä tuotettua, suomalaista, puhdasta ruokaa syödäkseen. On tärkeää siis lisätä kotimaisten lähi- ja luomutuotteiden käyttöä julkisissa hankinnoissa.

Arvoisa puhemies! Tuotantoeläinten hyvinvointi kiinnostaa ihmisiä, ja tutkitusti eläinten hyvinvointi lisääntyy kaiken aikaa. Suomalainen liha on verrattain eettisesti tuotettua ja maailman turvallisinta, muun muassa antibiootteja käytetään hyvin vähän. Mutta parannettavaakin silti on. Eläinsuojelulainsäädäntö ei ole edennyt tällä hallituskaudella toivotusti. Sosiaalidemokraattien linja on, että eläinsuojelulaki tulee uudistaa niin, että eläinten hyvinvointi parantuu ja eläimille mahdollistetaan entistä paremmin lajityypillinen käyttäytymisen.

Arvoisa puhemies! Suomi täyttää tänä vuonna 100 vuotta. Elintasomme on korkea. On kuitenkin järjen köyhyyttä, että heitämme Suomessa syömäkelpoista ruokaa roskeen peräti 400 miljoonaa kiloa vuodessa. Hävikkiruuan ilmastokuormitus on suuri, sillä hukkaan menevään ruokaan on panostettu resursseja koko tuotantoketjun varrella viljelystä aina pakkaamiseen ja kuljettamiseen. Vuosittain ruokahävikki vastaa noin 100 000 henkilöauton päästöjä. Tarvitaan monenlaisia keinoja, jotta koko ruokaketju on kestävä. Etenkin ylijäämäruuan käyttöä tulee tehostaa. Kiertotalousajattelun hengessä syömäkelpoista ruokaa voitaisiin ohjata takaisin ruokaketjuun ja hyötykäyttöön. Tarvitaan myös järeämpiä, myös lainsäädännöllisiä keinoja. Viime vuonna yli sata kansanedustajaa allekirjoitti lakialoitteen, jolla kiellettäisiin syömäkelpoisen ruuan roskeen heittäminen. Eduskunnassa on siis

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

vahvaa tahtotilaa hävikkikysymyksen ratkaisemiseksi. Sosiaalidemokraatit haluavat olla mukana luomassa keinoja hävikin vähentämiseksi Suomessa. Kiertotalouden edelläkävijänä Suomi ei voi sivuuttaa tätä ruokahävikkikysymystä.

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraatit kiittävät monipuolisesta selonteosta. Suomen tulee olla kiertotalouden, eettisen kulutuksen ja innovatiivisemman ruuan tuotantoketjun edelläkävijä. Se edellyttää meiltä tehokkaita keinoja alkutuottajien aseman parantamiseksi kestävästi, nopeita toimia ruokahävikin vähentämiseksi sekä kunnianhimoista eläinsuojelulakia 100-vuotiaalle Suomelle.

14.42 Johanna Karimäki vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viennin edistämiseksi ja maatalouden kannattavuuden parantamiseksi selonteossa korostetaan tutkimusta ja innovaatioita, mutta samalla hallituksen rajut koulutus- ja tutkimusleikkaukset heikentävät uusien hittituotteiden kehittämistä. Esimerkiksi nyhtökauran suosio on osoittanut, että uusille tuotteille on tilausta.

Viime aikoina maataloutta on kohdannut syvä kannattavuuskriisi. Kotimaisen ruuantuotannon turvaamiseksi on alkutuotannon kannattavuutta parannettava. Suuret kauppaketjut vievät liian ison siivun ruokaketjun tuotosta, ja siksi tarvitaan uusia suoramyynnin väyliä. Kaupunkilaisten suosiotaan kasvattavat ruokaosuuskunnat ovat hyvää kehitystä.

Me kuluttajat haluamme lisää luomuruokaa. Luomun edistäminen vähentää riippuvuutta tuontilannoitteista ja niiden valmistukseen käytetyistä fossiilisista polttoaineista. Hallitus ei näytä uskovan luomun mahdollisuuksiin, sillä se jää hyvin vähälle huomiolle selonteossa. Vihreiden tavoitteena on, että julkisten keittiöiden ruuasta 20 prosenttia on luomua vuoteen 2020 mennessä.

Pienilläkin henkilökohtaisilla valinnoilla on ympäristövaikutuksia. Tutkijat ja asiantuntijat ovat kehittäneet kuluttajien tueksi uusia apuvälineitä, kuten Itämeri-laskurin ja lihalaskurin, joiden avulla voi tarkkailla ruokavalintojen merkitystä. Laskureille oli selvästi tilausta, mutta julkisessa keskustelussa on ryöpytetty tutkijoita kohtuuttomasti. On keskeistä, että ymmärrämme, minkälainen hiiliselärehappu elintavoillamme on.

Suomen ympäristökeskuksen mittaukset tutkimusalue Arandalla povaavat ennätysuutta leväkesää. Kuka haluaa tarjota lapsillemme leväpuuroa Itämeressä? Me vihreät emme, ja siksi uudistaisimme maataloustuet kokonaan. On tärkeää, että tuotannosta syntyy kestävää lisäarvoa ja tuet kohdistuvat eettiseen ja ympäristöystävälliseen tuotantoon, ekosysteemi-palveluihin.

Ruuassa on kyse myös eläinten oikeuksista. Tuotantoeläinten oloja on parannettava takaamalla enemmän liikkumatilaa, virikkeitä ja mahdollisuus lajityypilliseen käyttäytymiseen. Tarvitaan eläinsuojelulain kokonaisuudistus. On huolestuttavaa, ettei hallituksen selonteossa ole mainintaa eläinsuojelulaista. Sen sijaan toimenpiteenä esitetään eläinten hyvinvointiin liittyvää laatumerkintää. Kaiken tuotannon tulee olla kestävä, ja lakimme on saatava pohjoismaiselle tasolle. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota kotimaisen kasvivalvunsaamisen saannin parantamiseen. Tuotantoeläimillemme ravinnosta rahdataan edelleen merkittävä osa ulkomailta sen sijaan, että työllistäisimme omat viljelijämme kasvattamalla ravinnon itse.

Aluetalous hyötyy paikallisista maatalousyrityksistä, mutta selonteosta uupuu tilojen energiaomavaraisuusnäkökulma. Ravinteiden järkevä kierrätys ja maatilojen oma lähienergian tuotanto ovat kannatettavia tavoitteita. Biokaasulaitokset tarjoavat hyvän ratkaisun. Tämän uusiutuvan energian edistämiseksi tarvitaan valtiolta räätälöity tukiratkaisu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

Hallituksen leikkaukset Luonnonvarakeskukselta haittaavat maaseudulle tärkeän bioenergian edistämistä. Luken tutkijoilta on tullut hätäviestiä. Aikooko hallitus ajaa Luken tutkimustoiminnan alas maakunnista ja keskittää toiminnot pääkaupunkiseudulle?

Selonteossa edistetään kotimaisen kalan menekkiä. Se on kannatettavaa. Esimerkiksi särjen kulutus on terveydelle ja ympäristölle hyväksi. On silti muistettava, että maailman kalakannat, mukaan lukien Itämeren turska ja luonnonlohikannat, ovat vaarantuneet. Kalan kulutuksessa on siirryttävä kestävästi pyydetyn kalan käyttöön, ja kalan alkuperästä ja pyynnin kestävydestä kertovaa jäljitettävyyssjärjestelmää on kehitettävä.

Arvoisa puhemies! Yhdessä syöminen on yhteisöllinen ja tärkeä hetki. Ruoka on arvokasta, ja sen eteen on tehty työtä. Suomi ja Ruotsi ovat ainoat maat maailmassa, joissa lapsille tarjotaan kouluissa maksuton lämmin ateria. Olisiko valtakunnallisesti kouluissa järjestettävä viikoittainen kasvisruokapäivä seuraava menestystarina 100 vuotta täyttävässä Suomessa? Meille kaikille on merkityksellistä, mitä lapset syövät päivähoitossa ja kouluissa, mitä vanhuksat syövät vanhainkodeissa. Lapset ja vanhuksat ansaitsevat turvallista, maukasta ja terveellistä ruokaa. Kuntapäätäjillä on vastuu varata riittävät määrärahat hyvien hankintojen tekemiseen sekä lähi- ja luomuruuan edistämiseen. Hankintalakia voi soveltaa painottaen tuoreutta ja toimitusaikaa. Ruoka on elinehto, mutta se on myös kulttuuria, elämyksiä, perinteitä, yhdessäoloa paljon enemmän kuin pelkkiä kaloreita.

14.48 Jari Myllykoski vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvoston ruokapolitiisessa selonteossa on oikeat tavoitteet, joten ne on helppo allekirjoittaa. Mutta painotuksessa vasemmistoliitolla on omia, perusteltuja näkemyksiä. Ruokapolitiikan suuren linjan tulee olla eettisen ja ympäristöystävällisen kotimaisen ruuantuotannon turvaamisessa. Näin parannamme huoltovarmuutta, työllisyyttä, hyvinvointia, ympäristön tilaa ja vastaamme kuluttajien toiveisiin. Tämä on vasemmistoliiton tavoite.

Suomalaisilta pitää kysyä: tiedätkö, mitä lapsesi syö? Harppauksen tiedon suuntaan mahdollistaa julkisten hankintojen osaaminen. Suomalaiset syövät päivittäin 2,3 miljoonaa ateriaa päiväkodeissa, koulujen ruokaloissa, sairaaloissa ja niin edelleen. Vasemmistoliitto haluaa, että näissä ruokailuissa suositaan alkuperämerkittyjä lähi- ja luomuruokia ja ymmärretään nuorten halu suuntautua kasvispainotteiseen ruokaan, sillä maailma muuttuu, Eskoseni.

Arvoisa puhemies! Maatilojen akuutin kannattavuuskriisin hoitamisen lisäksi on etsittävä tiloille keinoja kehittää tuottavuutta. Esimerkiksi vuokrapeltojen ylikorkeille hinnoille pitäisi löytää ratkaisu. Jatkossa tuet tulee suunnata vain aktiiviviljelijöille, kunhan toki ensin ratkaisemme, kuka on aktiiviviljelijä. Tilakoon jatkuvan kasvattamisen sijaan kaiken kokoisten tilojen pitäisi voida menestyä. Pitää ymmärtää maatalouden monialaisuus, joka onkin selonteossa tunnistettu.

Tuottaja on palkkansa ansainnut. Työn tai tuotteen halpuuttaminen ei ole kestävä ratkaisu. Siispä laatu olkoon meidän latumme. Se tarkoittaa erinomaisia makuja, puhtautta ja eettisyyttä. Tärkeintä on kasvattaa kotimaisen ruuan osuutta suomalaisten kauppakasseissa.

Pitkään odotettu eläinsuojelulain kokonaisuudistus pitää vihdoinkin saada valmiiksi painottaen eläinten hyvinvointitutkimuksen viimeisimpiä tietoja. Hyvinvoiva eläin on tuottajan paras kaveri. Eläinsuojeluvalvonnan osalta tulisi mahdollistaa siirtyminen digitaaliseen vapaaehtoiseen valvontaan. Näin voisimme kehittää valvontaa ja vähentää tarkastuksista tuottajille aiheutuvia kustannuksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

Kotimaisen kalan saatavuutta pitää lisätä samalla korostaen vaeltavien kalakantojen elvyttämistä. Suljetun kierron kalankasvatuslaitosten osuutta tulee lisätä.

Vientimarkkinoilla valttimme on puhdas, turvallinen ja eettinen ruoka. Tarvitsemme myös lisää alueellista ylpeyttä. Tarinat kiinnostavat. Meidän tulee ottaa EU:n nimisuo-
jajärjestelmästä kaikki ilo irti, kun EU rahoittaa markkinointia. Suomi 100 -juhlavuoden
yhdeksi teemaksi sopisikin 100 suomalaista alueellista nimisuo-
jattua tuotetta. Rohkea ta-
voite, mutta niin pitääkin olla.

Arvoisa puhemies! Leipä on omissa käsissämme. Yksi konkreettinen keino arvostaa
koko ruokaketjuun osallistuvia on ruokahävikin vähentäminen. Roskiin päätyvää runsasta
ruuan määrää pitää vähentää. Ylijäämäruuan jakelumahdollisuuksia pitääkin kehittää.

Kukoistava maatalous ja elintarviketeollisuus eivät synny itsestään. Vasemmistoliitto
haluaa kunnollisia panostuksia tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Innovaatorahoituksella
voimme edistää kiertotaloutta. Me emme vielä edes tiedä, mitä kaikkia perunan soluneste-
iden jatkojalostuksen, jolla selätettiin nitraattiasetus, tai veden lietteestä poistamisen kalta-
isia innovaatioita on edessämme. Nämä kaikki mahdollistavat uusien työpaikkojen synty-
misen Suomessa.

Maailman väkiluku on kasvanut ja kasvaa edelleen, mutta peltoja voimme ottaa käyt-
töön enää 3 prosenttia. Meidän pitääkin Suomessa lisätä valkuaisen omavaraisuutta ja eri-
tyisesti ohran käyttöä niin, että sen sivutuotteena sitten siirtotalouden puitteissa syntyisi
vaikkapa polttoaineita liikenteeseen.

Ilmastonmuutos on vakava kriisi. Siihen meidän pitää keskittyä, sillä vaikka saisimme
lämpenemisen pysähtymään globaalisti alle 2 asteen, niin Suomessa se tarkoittaa kuiten-
kin 4:ää, joka on riski elintarvike- ja ruuantuotannolle lisääntyvien mahdollisten kasvituholaisten levitessä.

Me tarvitsemme kasvisruokaa, eikä se tarkoita, että kaikkien tarvitsee olla yltiövegaane-
ja, mutta tervehditään kuitenkin ilolla Nyhtökauraa ja vihistä. Nämä uudet tuotteet ovat in-
novatiivisia, ja onkin hyvä, että meillä tulee uusia tuotteita. Tämä tuo koko ketjulle työtä.

14.54 Thomas Blomqvist r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade fru talman! Tänk globalt, handla lokalt. Den här något slitna frasen säger egentligen ganska bra vad sund livsmedel-
spolitik handlar om. Nämligen att vi befinner oss mitt i en global utveckling, som vi kan-
ske bäst kan hantera genom hållbara lokala åtgärder.

Arvoisa puhemies! Ei ole vaikea yhtyä selonteon yleisanalyysiin. Selonteossa todetaan,
että ruokajärjestelmän keskeiset haasteet liittyvät alkutuotannon kannattavuuden ja tuotta-
vuuden turvaamiseen ja monipuolistamiseen, ympäristökestävyyteen, kiertotalouden ke-
hittymiseen ja elintarviketeollisuuden kilpailukykyyn parantamiseen. Lisäksi jakelukanavi-
en kattavuutta on kehitettävä, ja tärkeänä kansantaloudellisena tavoitteena pidetään ter-
veellisen ruokavalion edistämistä sekä sitä, että parannetaan elintarviketurvallisuutta ja en-
nalta ehkäistään elintapasairauksia. Haasteena on kuitenkin näiden lauseiden ja monien
muiden valtioneuvoston selonteossa olevien hyvien aikeiden saaminen toimimaan käytän-
nössä.

Värderade talman! Vad förväntar sig männe den vanliga jordbrukaren och matproducen-
ten av detta statsrådets papper? Det finns en uppenbar risk att han kan bli besviken då ordet
jordbrukare hittas bara tre gånger i dokumentet. Här hade man kanske hoppats på lite mera

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

konkreti i den här redogörelsen. Den absolut största utmaningen, som också konstateras i redogörelsen, är primärproduktionens lönsamhet. Vi måste få till stånd en livsmedelspolitik som förbättrar lönsamheten. Utan lönsamhet i primärproduktionen hjälper det föga med forskningsinvesteringar som tar fram nya produkter och skapar mer framgångsrika livsmedelskedjor.

Arvoisa puhemies! Ruotsalainen eduskuntaryhmä haluaa erityisesti korostaa kahta asiaa: ensinnäkin tarvitaan riittäviä panostuksia tutkimukseen ja toiseksi selkeää painopisteen asettamista lähiruokaan. Tutkimuksessa tärkeintä on, että hallitus ei vain korosta asiaa strategiapapereissaan vaan että se todella näkyy myös budjetissa. Lähiruualla on kysyntää. Tämän vuoksi on hyvä, että kehitetään erilaisia alueellisia ja paikallisia jakelukanavia. Yhä useammat tietoiset kuluttajat liittyvät Reko-lähiruokarenkaisuun, mikä on hyvä esimerkki lähiruuan arvostuksesta.

Kotimaisten peruselintarvikkeiden kannattavuuden parantamiseksi tarvitaan selkeää ja laajaa alkuperämerkintää. Meidän pitää vaatia pakollista alkuperämerkintää, josta käy helpposti ja selkeästi ilmi, missä tuote on tuotettu, miten ja mistä raaka-aineista se on valmistettu. Myös ravintolaruuan alkuperä tulisi merkitä. Kuluttajalla tulee olla riittävästi tietoa kaupassa tuotteita valitessaan. Tämä on suomalaisen kuluttajan ja suomalaisen viljelijän yhteinen etu.

Kotimaisen ja paikallisen ruokatuotannon kannattavuutta voidaan parantaa myös hankintaprosesseja parantamalla. Uudistettu hankintalaki tarjoaa tähän hyvät mahdollisuudet. Suomalainen ruokatuotanto voi kilpailla eri puolilta Euroopan unionia tulevien tuotteiden kanssa, mutta itsestään selvänä edellytyksenä tälle on, että julkisissa hankinnoissa tulee olla samojen vaatimusten asettaminen tuontituotteille kuin kotimaisillekin tuotteille.

Värderade fru talman! Vi understöder gärna tanken på att i högre grad låta mat- och näringsperspektivet ingå i olika ämnen i småbarnspedagogiken, i grundskolan och i andra stadiet. Matens och den hälsosamma kostens betydelse för invånarnas hälsa tål även betonas när vi diskuterar livsmedelspolitiken.

Jag vill också lyfta fram fiskets betydelse. Fisken är en viktig råvara på det finländska matbordet. Ändå görs det väldigt lite för att stärka fiskerinäringen. Just ingenting, kunde någon säga. Här kan vi med fog kritisera regeringen för bristande handlingskraft.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Valtioneuvoston ruokapoliittisesta selonteosta voisi tietysti sanoa vielä paljonkin. Monet ajatukset ovat hyviä, mutta ehkä puutteena kuitenkin on vähäinen konkretia. Meidän on nostettava elintarvikkeidemme jalostusastetta, ja meidän on kehitettävä markkinointia myös vientiä ajatellen. Yhteiskunnallemme olisi hyväksi, jos kaikki tietäisimme enemmän ruuan alkuperästä. Yhteiskunta, kuluttaja, tuottaja ja elintarviketeollisuus hyötyisivät ruokapolitiikasta, joka luo edellytyksiä kannattavalle alkutuotannolle, korkealaatuisille elintarvikkeille ja joka vahvistaisi kuluttajien tietoisuutta valinnoissaan. — Kiitos.

14.59 Peter Östman kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä selonteko asettaa tavoitteeksi, että kotimainen elintarviketuotanto kasvaa. Kasvunäkymiä on sekä kotimaisessa kulutuksessa että vientimarkkinoilla. Viime kesänä välikysymyskeskustelussa maataloudesta nousi selvästi esille, että kaikilla eduskuntapuolueilla on yhteinen näkemys

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

maatalouden kriisin vakavuudesta. Kaikissa eduskuntapuolueissa oli edustajia, jotka näkevät maatalouden tärkeänä osana Suomen tulevaisuutta.

Pitkästä aikaa elintarviketeollisuuden vientinäköymät ovat valoisat. Uudet vientiin suunnatut elintarvikelainnovaatiot ja kohdemarkkinoille räätälöidyt erityistuotteet nostavat jalostusastetta ja tuovat lisää työtä suomalaisille. Viennin edistämiseksi ja brändien luomiseksi on tehostettava kansainvälistä markkinointia. Suomessa on tapana sanoa, että hyvä tuote myy kyllä itsensä, mutta juuri tässä hyväuskoisuudessa on meidän ongelmamme. Kyllä ne erinomaiset tuotteet pitää myös osata myydä. KD esitti vaihtoehtobudjetissa yritysten markkinointi- ja kansainvälistymisavustuksiin 15 miljoonan euron lisäystä, mutta tämä torpattiin hallituspuolueiden suunnalta.

Arvoisa puhemies! Selonteon mukaan "ruokaa tuotetaan jatkossakin pääosin maaseutualueilla mutta teknologian ja toimintaympäristön kehittyessä myös aiempaa enemmän lähellä kuluttajaa". Biotekninen kehitys on lähivuosina huimaa. Hallituksen päätöksistä riippuu, onko Suomi tässä kehityksessä mukana vai ei. Kristillisdemokraattien mielestä VTT:n ja Tekesin tutkimushankkeisiin on investoitava lisää. Selonteon mukaan "erityisenä huolena on elintarviketeknologiatutkimuksen ja -koulutuksen väheneminen". Olen täsmälleen samaa mieltä. Mutta tähän on hallituksen itsensä käsissä.

Selonteko asettaa tavoitteeksi myös tilojen mahdollisimman suuren energia-, ravinne- ja rehuomavaraisuuden esimerkiksi lisäämällä biokaasun ja sähkön käyttöä myös työkonien käyttövoimana. Tämä on myös meille tärkeää, ja siksi olemme esittäneet useita keinoja lisätä liikennebiokaasun tuotantoa maataloilla. Yksi niistä on, että biokaasulaitoksen rakentamiseen saisi vastaavaa tukea kuin nyt voi saada navetan rakentamiseen.

Arvoisa puhemies! Ruokapolitiikka on myös hyvinvointipolitiikkaa. Puhdas ja terveellinen ruoka on keskeinen osa ihmisen fyysisistä hyvinvointia. Se nähtiin tänään Lahdessa. Kotimainen ruoka tekee hyvää, kun Suomi voitti kultaa — onnittelut siitä.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit kantavat huolta maatalouden ja elintarviketuotannon torjunta-aine- ja kemikaalijäämistä. Mielestämme elintarvikkeissa olisi hyvä vähentää nyt sallittuja lisäaineita. Kuluttajien toivomaa luomutuotantoa on vielä mahdollista lisätä, ja olemme asettaneet tavoitteeksi luomutuotteiden tuotannon, jalostuksen, markkinoinnin ja viennin kasvattamisen. Laadunvalvonnan vuoksi on myös tärkeää, että elintarvikealan yritykset luovat brändituotteita, jotka voidaan tuotantoketjussa jäljittää alkutuotajalle asti, ja kehitys kohti kaupan omia tuotenimikkeitä ei enää syvene.

On myönteistä, että selonteko nostaa esille varsinkin lasten ja nuorten liiallisen sokerin kulutuksen sekä mahdollisen terveysperusteisen veron. Kristillisdemokraattien esittämä terveysperusteinen valmistevero lisättyä sokeria sisältäville tuotteille edistäisi hyvinvointia vahvistavia ruokavalintoja sekä elintarviketeollisuuden tuotekehitystä kohti terveellisempiä elintarvikkeita. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä toivoo, että maininta selonteossa tarkoittaa ehdotuksemme toteutumista.

Lopuksi, arvoisa puhemies: vain välittömällä ja oikein kohdennetuilla toimilla suomalainen elintarviketuotanto ja maatalous voidaan saada ulos akuutista kriisistä ja luoda tulevaisuudenuskoa.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Tiilikainen, enintään 5 minuuttia.

15.05 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa rouva puhemies! Ruokapoliittisen selonteon visio on: "Vuonna 2030 suomalaiset kuluttajat syövät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

kestävästi ja eettisesti tuotettua kotimaista, maukasta, terveellistä ja turvallista ruokaa. Kuluttajilla on kyky ja mahdollisuus tehdä tietoisia valintoja."

Hyvät edustajat, ryhmäpuheenvuoroissa olin aistivinani, että joka ainoa ryhmä kannatti tätä visiota, joka ruokapoliittiseen selontekoon on kirjoitettu. Totta kai jonkun verran ryhmien välillä oli sitten painotuseroja siinä, mitä näistä ruokajärjestelmäämme kuvaavista määreistä kukin painottaa enemmän tai vähemmän, mutta kaikilla tuntui olevan tuo hyvin vahva näkemys siitä, että visio on oikea.

Jonkun verran kannettiin huolta konkretiasta. Tässä kohtaa on hyvä todeta, kuten tuossa avauspuheenvuorossa totesin, että selonteko on strateginen asiakirja, jota seuraa välittömästi toimeenpanosuunnitelma. Tuo toimeenpanosuunnitelma on tarkoitus tehdä yhdessä alan toimijoiden kanssa, jolloin sitoutuminen ja vastuunjako tämän selonteon kuvaaman tulevaisuuden rakentamiseksi konkretisoituu. Eli tuo toimeenpanosuunnitelma, jota pariaikaa laaditaan yhdessä alan toimijoitten kanssa, tuo sitten sitä ruisleipää, jos niin sanotaan, vielä selonteon täytteeksi.

Oikeastaan poimin muutamia asioita, mitä nostitte esille.

Oli miellyttävää huomata usko suomalaisen ruuan laatuun niin kuluttajan terveyden kannalta, ympäristöystävällisyyden kannalta kuin eettisen tuotannon kannalta. Juuri nämä voivat olla niitä vahvuuksia, millä suomalainen elintarvike pärjää. On hyvä huomata, että monet näistä arvoista lähtevät nimenomaan siitä raaka-aineesta. Ja kun ottaa huomioon, minkälainen raaka-aine meillä on elintarvikeketjun pohjalla, niin koskaan ikään kuin se ketju ei pysty parantamaan ja tuomaan hirveän paljon lisäarvoa, vaan nimenomaan se arvo lähtee sieltä raaka-aineesta, joka täytyy siten läpi ketjun laadukkaalla toiminnalla säilyttää. Meillä on Suomessa tähän kaikki edellytykset olemassa, ja olen erittäin tyytyväinen, että kaikki ryhmät näkivät viennin kasvavan mahdollisuuden paitsi kauppataseen oikaisun kannalta myös sillä tavoin, että juuri se, että meillä on kansainvälisillä markkinoilla pärjääviä yrityksiä, joilla on riittävän laadukkaita tuotteita, varmistaa suomalaisen ruuantuotannon tulevaisuudessa.

Huoltovarmuutta monet painottivat, se on erittäin hyvä asia.

Olen myös oikeastaan aika tyytyväinen siitä, että tässä ei syntynyt tämmöistä hallitus—oppositio-asetelmaa juurikaan, koska ruoka on paljon laajempi juttu kuin se, kuka sattuu kulloinkin olemaan hallituksessa ja kuka oppositiossa.

Mutta sen verran nyt täytyy hyvässä yhteistyöhengessä todeta, että yksi harvoista kritiikeistä, jonka kuulin, että hallitus sai osakseen, oli se, kun edustaja Karimäki tuomitsi hallituksen toimet Luonnonvarakeskuksen leikkauksista. Yhdyn tähän täysin rinnoin. Mutta kun se oli valitettavasti jo se edellinen hallitus, joka teki ne leikkaukset. [Naurua] Nykyinen hallitus ei ole yhtään lisäleikkausta Luonnonvarakeskukseen tehnyt. Jos vähän vakavammin: tämä asia, minkä otitte esille, on oikeasti tärkeä, koska se tutkimus, osaaminen ja koulutus on pohjaa sille meidän elintarvikealan menestykselle.

Jag håller också med Blomqvist att det är just lönsamhet av produktionen som kanske är den viktigaste frågan i vår livsmedelspolitik. — Tack.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollista käyttää vastauspuheenvuoroja tästä aiheesta. Pyydän ilmoittautumaan keskusteluun, edustaja Hautala aloittaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

15.09 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset kaikille ryhmille pidetyistä puheenvuoroista. Tässä näkyy kyllä erittäin suuri yksimielisyys ja samansuuntaisuus kaikkien poliittisten ryhmien puheenvuoroissa, ja siitä kaikille teille kiitokset.

Haluaisin nostaa esille nyt nämä laatuksymykset ja ne toimet, mitä hallitus on tehnyt. Kyllä mielestäni nämä alkuperämerkinnät on yksi hyvin konkreettinen toimenpide, jolla lisätään ketjun läpinäkyvyyttä ja tuottajien asemaa ja myöskin sitten kuluttajien varmuutta siitä, että he saavat hyviä elintarvikkeita. Ja uskon niin, että sillä tulee olemaan myöskin vaikutus tähän kauppataaseeseen niin, että tuonnin määrä tulee pienentymään.

Mutta toinen tärkeä kysymys on sitten se tuottajan asema, miten tuottajalle saadaan parempi tili laadukkaiden elintarvikkeiden tuottamisesta. Siinä tietysti Euroopan unionin suuntaan pitää tehdä kaikkensa tukipolitiikan osalta, ja sitten myöskin kaikki ne kansalliset toimet, mitkä ovat [Puhemies koputtaa] sen osalta tehtävissä, ovat tervetulleita.

15.11 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On itsestään selvää, että kotimainen elintarviketuotanto pitää turvata kaikin tavoin. Viljelijät järjestivät kuitenkin vuosi sitten traktorimarssin Helsinkiin: ongelmat olivat kasvaneet niin suuriksi, ja he olivat tosi huolissaan. Tämän yhteydessä hallitus antoi 50 miljoonan kriisipaketin, mikä tuli heti siihen apuun, mutta se ei tietystikään riitä tänä päivänä. 100 000:sta 50 000:een on tilojen määrä vähentynyt 20 vuoden aikana, ja se on todella vakava paikka. Ja tämä trendi jatkuu valitettavasti.

Kysynkin ministeriltä: miten nämä maataloustuet tulevaisuudessa tulevat kehittymään? Jotenkin tuntuu kummalliselta, että esimerkiksi Ranska saa paljon suuremmat maataloustuet kuin Suomi, vaikka siellä saadaan jopa kaksikin satoa. Samoin kotieläintilat ovat suurissa vaikeuksissa, ja nyt tämä eläinsuojelulaki uudistuu. [Puhemies koputtaa] Kuinka tämä yhtälö turvataan, eläinten oikeudet ja sitten myös tuottajien tilanne?

15.12 Susanna Koski kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan nostaa kaksi kokonaisuutta tähän liittyen.

Eviran tutkimustyö ruokaturvallisuuden ylläpitämiseksi on ollut ansiokasta, ja niin ikään edistyksellinen oli VTT:n ja Tekesin raportti elintarviketaloudesta, jossa osoitetaan, että poikkihallinnollista yhteistyötä uusien ruoka- ja elintarvikemarkkinoiden löytämiseksi tarvitaan. Yhteenvetona voisi todeta, että niin ikään ideoita ei puutu, sen sijaan resursseja puuttuu. Ja olisin halunnut kysyä ministerin näkemystä siitä, millä tavalla ministeriö aikoo näitä resursseja nyt sillä tavalla allokoida, että tehokkuutta saadaan enemmän.

Lisäksi näistä alkuperämerkinnöistä: millä tavalla asetus aiotaan nyt toteuttaa, jotta kuluttajille on tarjolla tietoa muustakin kuin alkuperämaasta, myös esimerkiksi näitten maiden tuotantokäytännöistä, jotka ovat aivan oleellisia sen arvovalinnan tekemiseksi kaupan hyllyllä kotimaisen ruuan puolesta?

15.13 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itsekin ilolla seurasin puheenvuoroja, joilla kaikilla vahvistettiin suomalaisen ruuan arvostusta.

Kysyisin ministeriltä vielä tästä ruokahävikikysymyksestä, joka nousi lähes kaikissa ryhmäpuheenvuoroissa vahvasti esiin. Kuten edellä tuotiin esille, noin 400—500 miljoonaa kiloa syömäkelpoista ruokaa päätyy roskeen Suomessa, ja kuitenkin sen pitäisi olla vahvempi osa myös tätä selontekoa ja niitä poliittisia linjoja, joita tulevaisuudessa pitää tehdä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

Tässä ruuan jakelussa on lainsäädännöllisiä haasteita liittyen ruuan jakamiseen, kuljetukseen, säilytykseen ihan elintarvikelainsäädännön puitteissa, verotukselliset kysymykset, jotka kannustavat tämän hyvän ruuan roskiin heittämiseen. Kysyisin myös tätä lakialoitetta silmällä pitäen: mitkä ovat tämän hetken suunnitelmat, edistetäänkö tätä ja millä tavalla?

15.14 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi kiitän ministeri Tiilikaista hyvästä työstä alkuperämerkintöjen suhteen, niiden edistämiseksi. Vihreät kannattavat lämpimästi sitä.

Mitä tulee Luonnonvarakeskuksen leikkauksiin, niin kyllä, kuulimme budjettikäsittelyn aikana sitä viestiä, että hallituksen tutkimus- ja koulutusleikkaukset kohdistuvat tasaisesti kaikkialle, eli myös Lukelta on leikattu lisää. Toivonkin, että vastaatte nyt tähän maakunnista tulleeseen hätähuutoon. Jos teillä on halua turvata maakunnissa tapahtuvaa Luken kenttätutkimusta, niin varmasti tutkijat haluavat tämän viestin kuulla.

Kysyisin myös luomusta. Edellisellä hallituksella oli korkeat tavoitteet luomun edistämiseksi. Mitkä tämän hallituksen tavoitteet ovat? Ovatko edellisen hallituksen tavoitteet vielä voimassa, ja mitä toimenpiteitä teette luomun edistämiseksi?

15.15 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Tiilikainen toi puheessaan esille alan yrittäjien ja työntekijöiden merkityksen, mutta kuten selontekokin, ministeri puhui enemmän valistuksesta, koulutuksesta ja opettajista kuin niistä ihmisistä, jotka mahdollistavat sloganin "Pelloilta pöytään". Selonteossa tätä kohtaa sai odottaa aina sivun 39 viimeiseen kappaleeseen — ja vain neljällä rivillä. Tuoreessa Väliä viljelijästä -projektissa on ilmennyt viljelijöiden pahoja talousongelmia, jotka ovat johtaneet vakaviin uupumisiin ja jopa mielenterveyden ongelmiin. Selonteossa todetaan: elintarviketeollisuudessa on tapaturma-, sairastumisvaara ja psyykkistä kuormittavuutta. Ministeri Tiilikainen, kuinka jatkossa turvaamme koko elintarvikeketjussa työskentelevien työhyvinvoinnin?

15.16 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman, arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeriön asetus liha- ja maitotuotteiden alkuperämerkinnöistä etenee, ja hyvä näin. Kiitos siitä ministerille. Kuluttajalla on oikeus tietää, mistä ruoka tulee ja miten se on tuotettu, myös muissa tuotteissa kuin liha- ja maitotuotteissa. Minä kannatan alkuperämerkintävelvoitteen laajentamista ja kysynkin ministeri Tiilikaiselta: onko hallituksella aikomusta ajaa alkuperämerkintävelvoitteen laajentamista esimerkiksi viljatuotteisiin?

Toinen asia: Suomen kokkimaajoukkue on viime vuosien aikana menestynyt hyvin kansainvälisissä medioissa, ja viimeksi tuli hopeaa MM-kilpailuissa. Kysyn ministerin näkemystä siitä, miten kokkimaajoukkueen menestystä voidaan hyödyntää esimerkiksi viennedistämässä ja huippuosaamisen ylläpidossa suomalaisessa keittiössä.

15.17 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Först vill jag tacka minister Tiilikainen för hans svar till kollegan Blomqvist på en ypperlig svenska. Men trots att vi alla verkar ha en ljus vision om maten i Finland år 2030 så vet vi att det finns problem.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

Nimittäin maatalouden kasaantuvista ongelmista kertoo se, että yrityssaneerausten määrä kasvoi viime vuonna selvästi. Pariissa vuodessa hakemusten määrä on lähes kaksinkertaistunut samaan aikaan, kun yrityssaneeraukset useimmilla muilla aloilla ovat vähentyneet. Me voimme itse vaikuttaa tähän vakavaan tilanteeseen, jos me ostamme kotimaista ja vain kotimaista, ja mieluummin vielä omalla seudulla kasvatettuja tai jalostettuja elintarvikkeita. Kysyn: mihin välittömiin toimenpiteisiin hallitus aikoo vielä ryhtyä maatalousyrittäjien kriisin helpottamiseksi?

15.18 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ruoka on keskeinen, ellei keskeisin, ihmisoikeus jokaiselle ihmiselle joka puolella maailmaa. Sen hoitaminen lähtee kannattavasta alkutuotannosta, kannattavasta maataloudesta. Tätä alleviivaavat vahvasti niin selonteko kuin myöskin tässä keskustelussa käytetyt puheenvuorot. Se on erinomaisen hyvä asia, se on hyvä lähtökohta.

Se asia, jossa vielä on meillä kaikilla tehtävää, koskee ruuantuotannon kannattavuutta. Hallitus on tehnyt siinä paljon, mutta edelleenkin sen markkinatasapainon, joka tällä hetkellä on vino, oikaisemiseksi tarvitaan myöskin poliittisia toimia, ja niitä toivon, että hallitus tekee, ja uskonkin, että se niitä tekee. Siinä on yksi ratkaisun avain sille kestäväälle kannattavuudelle.

On myöskin erittäin hyvä asia, että meillä nyt otetaan vienti vahvasti ja sen mukana koko elintarvikesektorin kasvu. Nythän sitä kasvua ei juurikaan ole ollut, mutta viennin kautta me voimme myös tälle alalle saada merkittävän kasvun, ja jos ei tällaisilla tuotteilla maailmalla pärjätä, mitä Suomessa tuotetaan, niin ihme on.

15.19 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotimainen ruoka tuo leivän moneen pöytään, niin työllisyyden muodossa kuin ihan raaka-aineena. Mutta, arvoisa puhemies, niin kuin edustaja Nurminen otti tässä sosiaalidemokraattien ryhmäpuheenvuorossa esiin, aivan liian usein se leipä jatkaa siitä pöydältä roskeen. Kyllä tähän nyt pitäisi kiinnittää huomiota ja pohtia kaikkia keinoja, sulkematta mitään keinoja pois, miten voimme tätä ruokahävikkiä pienentää. Olinkin tyytyväinen, että keskustan ryhmäpuheenvuorossakin tähän viitattiin — 400 miljoonaa kiloa, se on valtava määrä.

Mutta olin kyllä yllättynyt siitä, arvoisa puhemies, että kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa ikään kuin suljettiin pois lainsäädäntökeinot. Olin tästä hieman yllättynyt. Me tarvitsemme valistusta, me tarvitsemme kasvatusta, mutta sen lisäksi on syytä käydä läpi lainsäädännön keinot. Esimerkiksi Vantaalla sen jälkeen, kun kouluruokaa on ryhdytty jakamaan, siitä on tullut suosittua. [Puhemies koputtaa] 97 prosenttia sitä tukee. Ei suljeta lainsäädäntökeinoja pois.

15.20 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ruokahävikki on tärkeä asia huomioitavaksi. Siinä täytyy muistaa, että kotitaloudet muodostavat 35 prosenttia ruokahävikin osuudesta: suurin hävikki tapahtuu kotitalouksissa, ja sitä ehkä on vaikea lainsäädännöllä ohjata. En sulje pois sitä. Olen itsekkin allekirjoittanut edustaja Nurminen aloitteen, se on hyvä ja erittäin kannatettava tavoite.

Kiitos ministerille, että nostitte myynnin, myyntiosaamisen ja viennin merkityksen puheeksi. Esimerkiksi nämä Venäjän pakotteet leikkasivat elintarvikevientiä 300 miljoonalla eurolla, ja nyt se on parissa vuodessa kiritty kiinni. Onko viennin osalta, kalateollisuuden ja kalan sekä veden osalta, ihan konkreettisia toimia, koska näiden kohdalla olemme kauppa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

taseessa alijäämäinen ja molempien osalta, sekä kalan että veden suhteen, meillä on merkittäviä vahvuuksia?

15.22 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tosi iloinen siitä, että edustaja Kiuru antoi, jos oikein ymmärsin, tukensa tälle edustaja Nurmisen huolel-le. Todella toistaisin kysymyksen ministerille: onko hallituksella suunnitelmia pohtia joi-tain lainsäädäntömuutoksia? Tämä ruokahävikki on iso kysymys, etenkin kun hallituksen yksi kärkihanke on kiertotalous — tässähän sitä on kiertotaloutta parhaimmillaan. Me an-namme kyllä tuen täältä oppositiosta käsin hallitukselle.

Samassa yhteydessä olisi hyvä tietää, onko kokoomuksen linja se, minkä ryhmäpuheen-vuoron pitäjä Koski täällä totesi, kun huomaa, että täällä on kyllä vähän edistyksellisem-piäkin edustajia, kuten edustaja Kiuru.

Tässä olisi meillä tehtävää kiertotalouden, eettisyyden nimissä, ja se tukisi myös tätä vi-siota, jolle, arvoisa ministeri, annamme kyllä tuen.

15.22 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ruokahävikki ja siihen liittyvä keskustelu on luontevaa käydä yhdessä, kun selontekoa käsitellään. Se liittyy niin vahvasti siihen, ja siellä selonteossahan on viittauksia myöskin tähän, ja siksi on hyvä, että nyt valiokunnat käsittelevät myöskin tätä ruokahävikkialoitetta samassa yhteydessä, niin kuin olemme edustaja Nurmisen kanssa muun muassa joskus keskustelleet. Se on oikea paikka, ja silloin lyödään askelmerkkejä siihen, mitä asialle voidaan tehdä, ovatko minkä-laisia ne edistämiskeinot, joilla ruokahävikkiä pystytään pienentämään.

15.23 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Olemme milteipä perimmäis-ten kysymysten äärellä. Kaikki liittyy kaikkeen. Elintarviketurvallisuudesta ei ole pitkä matka turvallisuuspolitiikkaan ja siihen, kuinka turvaton maailma on siellä, missä ei ole jo-kapäiväistä leipää ja vesi on uhattuna. Syyrian kriisiin yksi keskeinen syy on ollut se, että puhdasta vettä ei ole ollut riittävästi saatavilla. Hävikkikeskustelu on myös tätä ulottuvuut-ta.

Monessa puheenvuorossa sivuttiin myös maatalouden kannattavuuskriisiä, ja sillä on kohtalokkaat seuraukset, kun muutenkin maataloudessa on käyty läpi rajuja rakennemuu-toksia. Maanviljelijöitten henkinen jaksaminen on kovilla, avioerot ovat lisääntyneet pal-jon, ja on monenlaisia vaikeita kysymyksiä, kun tilojen määrä vähenee: "olenko minä se isäntä, joka on viimeinen tässä", [Puhemies koputtaa] ja seinällä on viiri, joka kertoo, että tila on ollut 1600-luvulta lähtien.

15.24 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tähän ruokapoliittisen ohjelman visi-oon on helppo yhtyä. Me haluamme eettisesti ja ympäristöystävällisesti tuotettua ruokaa. Siksi minuakin ihmetyttää se, miten luomutuotanto on tässä todella vähällä osuudella. Oli-sinkin kysynyt ministeriltä: onko tämä hallitus sitoutunut viime hallituksen tekemään luo-mualan kehittämisohjelmaan, joka valmistui vuonna 2013 ja on vuoteen 2020 asti voimas-sa, jossa halutaan lisätä luomutuotantoa, monipuolistaa luomuvälikoimaa ja parantaa luo-mun saatavuutta sekä vähittäiskaupassa että ammattikeittiöissä? Tästähtiin tehtiin välira-portti keväällä 2016, ja tavoitteisiin on vielä paljon matkaa. Luomun pinta-ala on vain noin 10 prosenttia, kun tavoite on 20 prosenttia, ja ammattikeittiöissä luomua käytetään vain 5

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

prosenttia, ja siinä ei ole edistytty juuri ollenkaan. Haluaisin tietää, mitä hallitus aikoo tehdä luomutuotannon edistämiseksi.

15.25 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus on jo tehnyt. Ministeri Tiilikainen on linjannut, että EU:n koulumaitotuki ohjataan nimenomaan luomumaitoon, jolloin sen hankkiminen julkisiin keittiöihin on entistä helpompaa. Luomu etenee hyvää vauhtia myös viljelijäpuolella. Samoin muuten esimerkiksi kalankasvatukseen on tulossa säännöstöä, joka helpottaa sen järjestämistä Suomessa. Kierto-vesikasvatusthan on edelläkävintä, mitä muissakin maissa kopioidaan.

Mutta haluaisin käyttää varsinaisen puheenvuoroni lähiruokakerhon puheenjohtajana vetoamukseen teille kaikille, nyt kun kunnallisvaalitkin ovat lähestymässä: Tehkää omassa kunnassanne ruokastrategiasta valtuustoaloite. Vain sillä keinolla voivat julkiset ruokahankkijat saada selkänöjan hankkia kotimaista, puhdasta lähiruokaa. Me kaikki täällä tiedämme perusteet: on hienoa, että suomalainen kana saa pitää nokkansa ja possu saparonsa, ja on upeaa, että meidän viljaa ei ole pakkotulehdutettu [Puhemies koputtaa] myrkyin vaan kuivattu kuivureissa, esimerkiksi.

15.27 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruoka muodostaa ison siivun suomalaisten ilmastopäätöistä. Ilmastopäästöjen vähentämisen tuleekin olla keskeinen näkökulma maatalous- ja ruokapolitiikassa, ja tähän kaivataan vielä lisää konkreettisia toimenpiteitä ja työkaluja jatkovalmistelussa.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset haluavat tutkimusten ja kyselyjen mukaan parantaa tuotantoeläinten elinolosuhteita. Me tarvitsemmekin pikimmiten eläinsuojelulain kokonaisuudistuksen, joka todella parantaa tuotantoeläinten olosuhteita. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: milloin asia etenee? Olisi myös paikallaan kehittää luotettava sertifikaatti, joka kuvaaisi tuotantoeläinten olosuhteita. Tällaisella hyvinvointia kuvaavalla sertifikaatilla mahdollistettaisiin kuluttajille eläinystävällisten valintojen tekeminen ja kannustettaisiin tuottajia tekemään ekstrasatsauksia eläinten hyvinvointiin. Luomusertifikaatti on hyvä, mutta luomu sisältää paljon muitakin elementtejä, joten näkisin, että tällainen eläinten hyvinvointiin keskittyvän sertifikaatin kehittäminen voisi olla paikallaan.

15.28 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, fru talman! On mukavaa yhtyä tähän ruuan ympärillä käytävään konsensuksen henkeen, mutta on kyllä hämmäntävää, ettei kokoomuksen mielestä ruokahävikille tarvitse tehdä mitään konkreettista. Länsimaissa jopa kolmannes ostetusta ruuasta hylätään ja jätetään syömättä. Myös pohjoismaisista kotitalouksista ja ruokakaupoista heitetään vuosittain pois miljardin edestä ruokaa. Tämä kuormittaa tietysti ilmastoa ja taloutta. Ja tosiasia on, että pois heittämämme ruuan päästöt vastaavat maailman koko liikennesektorin päästöjä — siis koko liikennesektorin päästöjä. Tämä on kyllä pysäyttävä tieto. Ihmettelen kyllä kokoomuksen ympäristöpoliittista linjausta, ettei asiaan tarvitsisi kaikin keinoin puuttua. Olisikin mielenkiintoista kuulla eduskuntaryhmän puheenjohtaja Jokisen näkemys, että onko kokoomuksen linja tämä edustaja Kosken välinpitämätön linja vai tämä edustaja Kiurun vastuullinen, ruokahävikkiin puuttumisen linja.

15.29 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuo oli varsin väärä tulkinta, se, että kokoomuksessa olisi vastuutonta linjaa ruokapolitiikkaan liittyen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

Sellaista ei meiltä löydy. Ja tähän ruokahävikkiin liittyen voisin vastata kyllä, että meillä haetaan ratkaisuja ja pohditaan tätä ruokahävikkiongelmaa, ja niin kuin täälläkin on sanottu, on nyt hyvä tämän selonteon yhteydessä käydä sitä keskustelua.

Mutta on hyvä huomioda ruokahävikkiin liittyen myös se, kun on sellaista ajattelua, että jonkun ylijäämäruoka olisi ikään kuin yhteistä omaisuutta, että ei se niinkään voi olla. Sillä voi olla muita käyttötarkoituksia myös sille alkuperäiselle omistajalle. Ei ylijäämäruokaa voi ikään kuin sosialisoida automaattisesti johonkin muuhun käyttötarkoitukseen, kyllä sil-läkin on omistajuus ja tietty arvo jossain muussa käyttötarkoituksessa.

Kaiken kaikkiaan tämä keskustelu on hyvää, ja on löydettävä uusia vientimahdollisuuksia. Meillä on jo hyviä esimerkkejä: esimerkiksi maailman johtava kuminan myyjä löytyy Suomesta, meillä viljellään syötäviä kukkia Aasian markkinoille, suomalaisia marjoja pidetään lähes lääkkeenä Aasiassa. Ja kaikkea tätä vientiä pitää [Puhemies koputtaa] tukea elintarviketuotannossa.

15.30 Susanna Koski kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suurin osa suomalaisista ymmärtää, että kun on kyse hävikistä ja liiketoiminnasta, on se sitten elintarvikkeiden myyntiä tai ravintolatoimintaa, niin se hävikki on huonoa bisnestä, ja sen huonon bisneksen maksavat aina asiakkaat. Ei ole kyse millään lailla taantumuksellisuudesta siinä suhteessa, että me koemme kokoomuksessa, että Suomi ei tarvitse uutta sääntelyä hävikin vähentämiseksi vaan hävikki voi synnyttää myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia joillekin toimijoille. Ja hävikin haltijalla — on se riskinottaja sitten yrittäjä tai kuka hyvänsä — on omistus siihen hävikkiin hyödykkeenä ja aivan täysi oikeus käyttää se parhaaksi katsomallaan tavalla. Mutta uutta sääntelyä ei missään nimessä Suomessa täydy sitä varten luoda, vaan kuluttajat myöskin tarvitsevat parempaa ruokatietoa ja -taitoa, jotta osaavat myös ruokajäämänsä uudelleen käyttää huomattavasti nykyistä paremmin. Pakko ei ole keino mihinkään vaan vapaaehtoinen ja valistunut hyötykäyttäjä. Järjen käyttö on aina sallittua ja kannustettavaa.

15.31 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voiko sen tämän selkeämmin enää sanoa kuin edustaja Koski ryhmäpuheenvuorossaan sanoi? Verkko-uutiset, kokoomuksen pää-äänenkannattaja, on sen uutisoanut, ja edustaja Koski sen tässä uudestaan toisti: kokoomus ei kannata minkäänlaisten konkreettisten toimien, minkäänlaisen lainsäädännön säätämistä tähän ruokahävikkiasiaan, joka on todettu yhtä isoksi ongelmaksi kuin koko liikennesektorin päästöt maailmassa — ja kokoomus sanoo täällä, että eivät aio millään tavalla tähän puuttua. Tämä on iso kansainvälinen ongelma, Euroopan laajuinen ongelma, pohjoismainen ongelma, joka on laajasti tunnustettu, ja kaikki muut näyttävät olevan halukkaita tätä isoa taloudellista ja isoa ilmastonmuutuskriisiin liittyvää asiaa ratkaisemaan.

15.32 Outi Mäkelä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän hävikkikeskusteluun sen verran, että kyllä kokoomus on mukana ratkaisemassa ongelmia, ja myöskin se tästä ruokahävikistä, että todella tunnustamme ja tunnistamme sen, että kyse on isosta haasteesta, johon pitää nyt tarttua kaikin voimin. Se, säädetäänkö uutta sääntelyä vai lähdetäänkö esimerkiksi normienpurun kautta, jolloin voitaisiin sitä syntyneitä hävikkiruokaa hyödyntää helpommin ja nykyistä joustavammin erilaisissa tilanteissa, on varmasti pohdittava. Mutta kuten meidän ryhmäpuheenjohtajakin totesi, tämä sääntelypuoli ja koko

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

tämä ruokahävikin ratkaisu on ratkaistava tässä kokonaisuuden osana, ja varmasti löydetään yhtenäinen linja tässäkin asiassa.

Ministeriltä olisin kysynyt: kun meillä on tehty hyviä toimenpiteitä viennin eteen tämän Food from Finland -ohjelman kautta ja saatu vauhtia vientiin, muun muassa Venäjän vientivaje on pystytty kuroma kiinni, niin onko tarkoituksenmukaista, että jatkossa vakiinutettaisiin tämä ohjelma jollain tavalla meidän budjettiin niin kuin Ruotsissa? Siellähän on tehty [Puhemies koputtaa] pitkäjänteisesti työtä viennin edistämiseksi.

15.33 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Vi har fantastiska livsmedel här i Finland, rena, närproducerade och goda livsmedel. Gällande export så är, precis som Outi Mäkelä sade, Food from Finland ett fantastiskt fint program och livsmedelsexporten ökar och är en ekonomisk ljuspunkt i vårt lands ekonomi. I Storbritannien kan man få gin från Österbotten, i Japan choklad och öl från Åland och i Belgien kan man få specialmejeriprodukter från Nyland. Det är viktigt att fortsättningsvis ge de här satsningarna stöd. Jag vill i det här hänseendet tacka och ge mitt beröm åt minister Kimmo Tiilikainen och hans stöd för livsmedelsexport. Ministern kommer bland annat snart att leda en handelsdelegation till Sydkorea, där också bland annat det åländska mikrobryggeriet Stallhagen kommer att vara med.

Samtidigt måste vi minnas att huvudmarknaden för finländska livsmedel så klart är här hemma i Finland. Många producenter kämpar med sin lönsamhet, de måste få konkret hjälp och konkreta handlingar, och det är också viktigt att livsmedelsindustrin upprätthåller sin konkurrenskraft. Kiky-avtalet var här en viktig punkt i att chipsfabriken blev kvar på Åland, för vilket jag också vill tacka alla kollegor här, för stödet jag fick i den kampen.

15.36 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ruokahävikki on varmasti iso haaste meille kaikille, ja on selvää, että tähän täytyy etsiä erilaisia keinoja. Kansalaisjärjestöt ja seurakunnat tekevät tänä päivänä Suomessa aivan valtavan hyvää työtä siinä, että he kauppojen ylijäämää ja nimenomaan näitä niin sanottuja viimeisen päivän tuotteita jakavat. Mutta tässä täytyy muistaa se, että se vaatii rautaisen logistiikkaosaamisen. Se ei ole kenenkä tahansa vapaaehtoisjärjestön silloin tällöin tekemää työtä, vaan silloin kun tehdään kumppanina kauppojen kanssa, se vaatii logistiikkaketjut, se vaatii kylmäsäilytystilat, se vaatii valtavan määrän vapaaehtoisia ja sen, että joka päivä joku on hakemassa niitä ruokahävikkitavaroita. Sen tähden tässä kannattaa olla siinä mielessä vastuullinen myöskin — kun heittää tämän, että pitää antaa tämä ruoka esimerkiksi kansalaisjärjestöille — että täytyy katsoa, onko kansalaisjärjestöillä mahdollisuus ja edellytys toimia sitä kautta.

Tässä salissa on yksi todellinen asiantuntija tästä asiasta, edustaja Laukkanen. Toivon, että hän saa puheenvuoron. Hän on yli 40 vuotta tehnyt tätä ruokatyötä, joten hän jos kuka pystyy sanomaan, minkälaisia edellytyksiä on tehdä ja millä tavalla tätä asiaa kannattaisi lähteä [Puhemies koputtaa] sääntelemään.

15.38 Lea Mäkipää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruoka on yhteinen asia, ei vain täällä Suomessa vaan globaalisti. Minua rupesti ajatuttamaan, kun luin tuolta selonteosta, että runsaan kymmenen vuoden päästä me tarvitsemme 60 prosenttia lisää ruokaa ja 30 prosenttia vettä. Kun tiedetään, että peltoalat ympäri maailmaa pienentyvät kuivuuden, kaikkien selkkausten, sotien takia, niin kyllä meiltä vaaditaan suuret ponnistukset,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

että saadaan nämä ihmismassat ruokittua. Kun täällä käydään tätä ruokahävikikeskustelua, niin ehkä me jokainen rupeamme omassa kodissamme tekemään niin, ettei tätä ruokahävikkiä tule.

Toinen asia, mihinkä haluan kiinnittää huomiota: on kyllä tärkeätä tämä ruokakasvatus kouluissa ja päiväkodeissa, että lapset ymmärtävät, että tämä on tällainen elinkaari, niin että pienestä pitäen tiedetään, mitä ruoka on ja kuinka sitä voidaan yksinkertaisesti valmistaa. [Jari Leppä: Ja mistä se tulee!] — Niin, ja mistä tulee, tietysti.

Sitten on suuri asia tämä, miten Suomi on varautunut tähän ruoka- ja huoltovarmuuteen, jos joku kriisi tapahtuu. Siinä on energia [Puhemies koputtaa] ja kaikki muu tietysti kysymyksessä.

15.39 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä ruokahävikikeskustelu on hyvin tärkeää. Täytyy todeta, että kyllä kokoomuksen kannat ovat vähintäänkin epäselviä, tai itse asiassa aika selviä mutta hämmentäviä, jos näin voin sanoa.

Puhemies! Halusin ottaa tämän puheenvuoron siksi, että kansalaiset arvostavat kovasti sitä, että suomalainen ruoka on myös tuotettu eettisesti, ja kansalaiset arvostavat sitä, että eläimiä kohdellaan hyvin. Siksi kiirehdin hallitusta tuomaan edistysellisen eläinsuojelulain. Olen pahoillani siitä, että tämä projekti tuntuu vain viipyvän ja viipyvän koko ajan.

Toinen asia, minkä haluan sanoa, ja toivon ministeriltä kannanottoa, toivon myös eduskunnalta kannanottoa tähän: Viime kaudella sosiaalidemokraattien toimesta perustettiin eläinsuojeluasiamiehen virka. Me tuimme hallitusneuvotteluissa tätä tavoitetta ja saimme sen läpi, ja tämä oli hyvä asia, erinomainen asia ja edistysasia. Nyt eläinsuojeluasiamiehen virka on lakkautettu. Meillä on nyt ainutkertainen mahdollisuus esimerkiksi eduskuntana painostaa hallitusta. Kyse ei ole isosta rahasta. [Puhemies koputtaa] Kahden vuoden ajan olen tätä ministeriltä kysynyt. Toivoisin, että voisitte nyt ottaa kantaa [Puhemies: Aika!] siihen, että eläinsuojeluvaltuutetun virka palautetaan.

15.40 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on vallinnut ryhmäpuheenvuorojen jälkeen hyvin yhtenäinen linja maatalouden ja ruuan puolesta, jopa yhtä yhtenäinen kuin viime syksynä välikysymyskeskustelussa, mutta toki nyt alkaa tässä debatissa tulla jo vähän erilaisia ajatuksia esille.

Se markkinatasapaino, minkä otti valiokunnan puheenjohtaja esiin, on äärimmäisen tärkeä asia. Se liittyy kaiken kaikkiaan hyvin pitkälle myöskin tähän hävikkiin. Ja hävikissä on paljon kyse myöskin siitä, niin kuin edustaja Kiuru toi esille, että kotitalouksien osalta sitä hävikkiä ei voi lainsäädännöllä ehkä kuitenkaan rajoittaa. Mutta sitä pitää miettiä, millä tavalla tämä markkinatasapaino saadaan kuntoon, onko ruoka minkä hintaista, millä tavalla hävikkiä syntyy — se pitää arvioida myös sitä kautta.

Sitten minä haluan muutamalle edustajalle täällä sanoa eläinsuojelulain uudistamisesta sen verran, että puhutaan koko ajan, että tuodaan eläinten hyvinvointia paremmalle tasolle, viedään uusille afaareille. Täytyy tutustua myös siihen, millä tavalla tänä päivänä tuotantoeläimiä hoidetaan. Vanha eläinsuojelulainsäädäntö on aivan toista kuin miten tämän päivän tuottajat toimivat. Siellä on paljon kovempia kriteereitä monessa asiassa kuin laki vaatii.

15.41 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki olemme suomalaisen ruuantuotannon puolesta, mutta aivan liian harvoin ruuan yhteydessä puhumme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

Itämerestä. Kuitenkin maatalous on Itämeren ylivoimaisesti suurin saastuttaja, ja me maatalouspolitiikallamme mutta myös ruokavalinnoillamme voimme vaikuttaa siihen, tervehdykö Itämeri vai ei. Suomi on perinteisesti EU:n maataloustukipäätöksiä tehtäessä jättänyt huomiotta Itämeri-näkökulman. Toivon, että tämä asia muuttuu, koska EU-säädöksiä kehittämällähän me pystymme vaikuttamaan lähes koko Itämeren valuma-alueilta tuleviin päästöihin. Ja yksi käytännön tapa suojella merta ja samalla myös edistää eläinsuojelua on vaihtaa eläintuotteiden syömistä kasvivalokuvauspohjaisiin tuotteisiin, esimerkiksi Härkiseen ja Nyhtökauraan, ja toivoisin hallitukselta aktiivista otetta myös näissä [Puhemies ko-puttaa] innovaatioissa.

15.43 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puhdas, turvallinen, terveellinen ruoka — se on aivan ylivoimainen myyntiväittäminen niin kotimaisille kuluttajille kuin ulkomaisille markkinoillekin.

Mutta kun me olemme keskittyneet nyt täällä siihen alkutuotantoon, kannattavuuteen ja ruokahävikkiin, niin haluan muistuttaa myös, että kun me puhumme ruuasta, niin meidän pitää puhua myös kansanterveydestä. Sillä on valtavan suuri merkitys, minkälaiset ravinto- ja ruokailutottumukset meillä on, mitä me syömme ja miten me syömme. Haluan kiittää edustaja Karimäkeä siitä, että otitte tämän sosiaalisen aspektin: miten päiväkodeissa ja vanhainkodeissa syödään. Sillä yhteisellä syömisellä on valtava kasvatuksellinen merkitys mutta myös yhteenkuuluvuuden merkitys.

Sitten, ministeri Tiilikainen, kun te puhuitte tästä, että meillä on ongelmia elintarvikkeiden vientiosaamisessa ja myyntiosaamisessa, ja täällä on jo mainittu Food from Finland -konsepti, niin vientimyyjistä on pulaa. Ja kun te suhtaudutte siihen asiaan myönteisesti, niin oletteko tekemässä asialle jotakin?

15.44 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen elintarvikeklusterin menestystarina on ollut mahdollinen sen vuoksi, että maatalouden tuottavuus, erikoistuminen ja raju rakennemuutos on ollut mahdollista, ja se on edellyttänyt, että meillä on vahva kehittämisrahasto. Tämä hallitus panosti alussa kehittämisrahastoon, ja se on erittäin tärkeä maatalouden investoinneille ja erityisesti sukupolvenvaihdoille ja sen varmistamiseksi, että meillä jatkossakin on nuoria viljelijöitä.

Ja kun meillä kaikilla ei ole puhtaat jauhot pussissa, niin pitää muistuttaa, että SDP:n vaihtoehtobudjetissa esitettiin 38 miljoonan leikkausta kehittämisrahastosta. Kysynkin nyt ministeri Tiilikaiselta: olisivatko nämä hyvät puheet ja visiot mahdollisia, jos olisi menettänyt niin kuin SDP vaihtoehtobudjetissaan edellytti?

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustajat Tuppurainen ja Laukkanen ennen ministeriä.

15.45 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliitiikkaa tehdään ajassa, ja on varmaan jännä sattuma, että hallitus antaa ruokapoliittisen selontekonsa paastonajan ensimmäisenä päivänä. Se on varmasti sattumaa, mutta ajassa tämä selonteko elää. Haluan erityisesti kiittää selonteon laatijoita ja ministeri Tiilikaiselta siitä, että tässä on huomioitu ruokaturvallisuus, huoltovarmuus, nyt poikkeuksellisen huolellisesti. Nämä ajat ovat, mitä ovat, on levottomuutta ja epävarmuutta. Nämä huoltovarmuuskysymykset vain täytyy pohtia läpi, ja sitä on tässä tehty. Kiitos siitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

Mutta minäkin haluan kiinnittää huomiota tähän ruuantuotannon eettisyyteen ja erityisesti eläinten hyvinvointiin ja aivan erityisesti tuotantoeläinten hyvinvointiin. Me olemme nyt täällä aika tovin odottaneet sitä uutta eläinsuojelulakia. Nyt, ministeri Tiilikainen, voitko kertoa, milloin uusi eläinsuojelulaki tulee ja mikä sen kunnianhimon taso on? Mitä te tulette linjaamaan parsinavetoista, mitä te tulette linjaamaan sikojen pidon suhteen, emakojen porsimishäkeistä, tiineytyshäkeistä? Tuletteko te näyttämään mallia muulle Euroopalle siitä, mitä ovat korkealaatuinen eläinsuojelutaso ja -standardit, sellaiset, mitä kuluttajat tänä päivänä arvostavat? Suomalainen [Puhemies koputtaa] eläinten hyvinvointi on tälläkin hetkellä korkea, mutta aina voi pyrkiä parempaan.

15.46 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen tosiaan tässä ruokahävikkitoiminnassa ollut 45 vuotta ja jatkan sitä varmaan niin kauan kuin elän. Olen myös allekirjoittanut tämän Nurmisen lakialoitteen, mutta silti sanon, että paras vaihtoehto on se, että kukin kaupan ala itse ottaa vastuun tästä hävikistä.

Esimerkiksi S-ryhmässä on hävikki painettu jo lähes prosenttiin. Se on jo niin alhaalla, että kohta sitä on vaikea petrata. Helsingin alueella HOK-Elanto-ketju toimii tällä hetkellä 80 järjestön kanssa, joille he jatkuvasti jakavat tämän hävikin. Heillä on eettiset ohjeet, joita olen ollut heidän kanssaan tekemässä, tämän ruuan jakamiseen. Se toimii hyvin, se on mutkatonta, siinä ei ole byrokratiaa, siinä ei ole tarvittu mitään lainsäädäntöä. Siinä on vain yhteinen ymmärrys siitä, että hävikille on ottajia ja on väärin heittää ruokaa pois — tämä hyvin [Puhemies koputtaa] vanha kasvatukseen perustuva ajatus, että kaikki pitää syödä lautaselta ja ruokaa ei heitetä pois.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Tiilikainen, 5 minuuttia.

15.47 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille hyvistä, täydentävistä näkökohdista. Kaikkeen en luonnollisesti ehdi vastata, mutta otan joitain aihealueita, mitkä nousivat useissa kommentteissa näkyviin.

Ensinnäkin tämä ilmastomuutoksen uhka ruuantuotannolle: Se on todellinen, koska ilmastomuutos lisää muun muassa veden puutetta, ääreviä sääilmiöitä. Se nimenomaan uhkaa ruuantuotantoa, puhtaan veden saatavuutta, ja sen kannalta on tärkeätä, että siellä, missä viljelyolot säilyvät tai jopa kehittyvät parempaan suuntaan, täytyy sitten tätä ruuantuotantoa jatkaa. Se on maailmanlaajuinen etu. Olen erittäin tyytyväinen, että eilen EU:n ympäristöneuvosto pääsi sopuun päästökauppauudistuksesta. Se on askel ilmastomuutoksen torjunnan suuntaan, ja tätä työtä täytyy maailmanlaajuisesti tehdä turvataksemme ruuan maailman ihmisille.

Tästä on helppo hypätä siihen ruokahävikkiin, mikä on ilahduttavasti puhuttanut täällä. Se on nimenomaan maailmanlaajuinen ongelma. Kuten todettu, ruuan tarve väestönkasvun myötä kasvaa, ja iso osa siitä ruuan tarpeen kasvusta pystytään tyydyttämään, mikäli ruokahävikkiä maailmanlaajuisesti pystytään painamaan huomattavasti alaspäin. Kyse on monissa maailman maissa tämän ruokamarkkinan toimivuudesta, sillä erittäin iso osa ruuasta häviää ennen kuin se edes lähtee sieltä tuottajalta eteenpäin.

No, meillä Suomessa nämä ketjut toimivat ja se suurin probleemi on siinä, että kun kuluttajien terveyttä ja turvallisuutta halutaan varmistaa, niin sitten ikään kuin käyttökelpoista ruokaa näitten lainsäädäntöjen takia jää tietenkin kauppoihin. Täällä kuultiin hyviä esi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

merkkejä, miten tuo jakelu toimii, ja olen ilahtunut, että valiokunnan puheenjohtaja lupasi, että tätä lakialoitetta käsitellään yhdessä selonteon kanssa.

Kannattavuudesta ja kannattavuuskriisistä kyseltiin näitä toimenpiteitä. Kriisipaketti, mikä syksyllä päätettiin, oli siihen akuuttiin hätään. On myös erittäin tärkeää, että tukimaksut on nyt hoidettu ajallaan, valtiontakaukset viljelijöitten velkoihin toimivat. Mutta kun katsotaan eteenpäin, niin ei taida olla paljon lisäeuroja odotettavissa tuolta EU:n suunnasta, vaan pikemminkin päinvastoin. Sen takia on tärkeää, että meillä on nämä maaseutuohjelman puolen tuet, mitä saadaan sillä perusteella, että meillä on heikommat luonnonolot ruuan tuottamiseen, ja toisaalta sillä perusteella, että meillä tehdään korostetusti töitä ympäristönsuojelun eteen tiloilla, jotta nämä maaseutuohjelman mukaiset tulovirrat pystytään jatkossakin meille turvaamaan.

Investoinneissa, mistä edustaja Kalli kysyi, kyllä toden totta se, että Maatilatalouden kehittämisrahastoa pääomitetaan, on turvannut sen, että viljelijät pystyvät investoimaan, ei pelkästään sen vuoksi, että kannattavuus paranee tuotantoyksiköitten koon kasvaessa, vaan esimerkiksi nämä navettainvestoinnit yleensä suoraan parantavat myös sitä eläinten hyvinvointia siellä moderneissa navetoissa.

Eläinsuojelulaki tulee nyt jotakuinkin yhtä jalkaa maakuntauudistuksen kanssa. Maakuntauudistuksessa on useita eläinten terveydenhuoltoon liittyviä pykäläitä, mitkä menevät uusiksi, ja sen takia ei ole mitään järkeä kirjoittaa niitä eri tahtia. Ja kun maakuntauudistuksen pykälät ovat valmiit, silloin tiedetään myös eläinsuojelulain osalta nämä kyseiset pykälät. Tarkempi sisältö selviää ajastaan. Eläinsuojelulaki vie eläinten hyvinvointia parempaan suuntaan.

Täällä moni kyseli hallituksen luomusuunnitelmista. Itse asiassa, kun hallitus kävi läpi olemassa olevat strategiat ja selonteot ja ohjelmat, mitä tässä maassa on laadittu — niitä on hyllymetreittäin — jätimme voimaan ne, mitkä ovat relevantteja. Ja tämä edellinen lähi- ja luomuruuan edistämishjelma on edelleen voimassa. Sen takia voimassa olevaa paperia ei kannata kirjoittaa uusiksi. Mutta se, mitä hallitus on tehnyt: nyt ylevien periaatteitten lisäksi on ryhdytty konkreettisiin toimiin. Eli kyllä luomutuotteitten käytössä julkisissa keittiöissä käytännössä tuo EU:n koulumaitotuen painottaminen luomumaitoon on järein toimi, mitä luomun edistämiseksi julkisissa keittiöissä on tässä maassa koskaan tehty.

Täällä peräänkuulutettiin myös tuota... [Puhemies koputtaa] — Jaha, no nyt alkaa napse kuulua.

Puhemies Maria Lohela: Niin alkaa.

Viennin edistämiseen tässä onkin kohta kiire, paitsi Etelä-Koreaan myös Japaniin.

Arvoisa puhemies! Jos saan minuutin tästä viennin edistämisestä, koska se nousi niin monessa puheenvuorossa.

Puhemies Maria Lohela: No, sovitaan näin.

Kiitos armeliaisuudesta ja ymmärryksestä keskustelua kohtaan. — Food from Finland tekee erinomaista työtä, ja kun mielimme suomalaisen elintarvikeketjun kannattavuutta parantaa ja vienti on siinä keskeisellä osalla, niin hyvin alkanutta työtä kannattaa pyrkiä jatkamaan. Tietysti kukin hallitus päättää sitten omalta osaltaan, miten määrärahoja suunnataan. Nämä ministerivetoiset vientimatkat ovat silloin tällöin paikallaan; todellakin, niin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

kuin edustaja Löfström totesi, Etelä-Korea ja Japani kutsuvat ensi viikolla. Niillä on oma merkityksensä, mutta Food from Finland tekee käytännössä joka viikko jossain päin maailmaa töitä suomalaisten elintarvikeyritysten parhaaksi.

Edustaja Virolaisen kysymys tästä myyntiosaamisesta: Tarkoitus on, että joihinkin ammattikorkeakouluihin saisimme ammattikorkeakoulutasoisen elintarvikeviennin ohjelman. Tässä toivon, että yhteistyömme ministeri Grahn-Laasosen kanssa sujuu hyvin. — Kiitoksia. [Jari Myllykoski: Tervetuloa Satakuntaan!]

Puhemies Maria Lohela: Täällä oli ennalta vielä 15 pyydettyä vastauspuheenvuoroa ja suuri osa sellaisilta, jotka ovat jo käyttäneet puheenvuoroja, mutta ilmeisesti vielä jonkun verran on tarvetta keskustelua jatkaa. Siispä jatketaan.

15.54 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty ansiokasta ruokapoliittista keskustelua ja on nostettu esiin monta tärkeää asiaa. Kotimainen lähiruoka on itselläni lähellä sydäntä. Tähän hävikkiasiaan haluaisin omalta osaltani kommentoida, että mielestäni hävikkiä torjutaan parhaiten sillä lailla, kun kotona käytetään lähiruokaa, opetellaan kokkaamaan, käytetään suomalaista ruokaa ja sillä lailla opetetaan lapset ja vanhuksetkin käyttämään sitä kotimaista ruokaa.

Toinen asia, mikä on noussut keskusteluun, on eläinten hyvinvointi, mikä toki on tärkeää, ja tuossa äskeisessä ministerin puheenvuorossa tulikin esille, että maakuntauudistuksen yhteydessä tähän kiinnitetään erityistä huomiota. Itse haluaisin kiinnittää erityistä huomiota viljelijöiden hyvinvointiin, koska siitäkin on syytä pitää huolta, niin toimeentulon kuin jaksamisenkin suhteen. Tämä on asia, mikä pitää tässä ruokapoliittisessa ohjelmassa myös huomioida.

15.55 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tässä selonteossa ovat mukana myöskin luonnontuotteet. Suomessa on todella paljon mahtavia, puhtaita luonnontuotteita, mutta esteenä ovat meidän uusi elintarvikelainsäädäntömme ja viranomaisten tulkinnat siitä, ettemme pysty käyttämään yllättävän paljonkaan erilaisista kasveistamme. Kaupallisesti on kielletty, että elintarvikkeena ei saa käyttää moniakaan kasveja, ainoastaan sallitaan näiden käyttö kotitalouksissa ja yrttiteen myynnissä. Mutta seuraavia kasveja ei saa käyttää esimerkiksi juomana: kamomilla, pihasaunio, katajanversot, kanerva, koivut, kultapiisku, käenkaali, pihatähtimö, kuminasta muut kuin siemen. Seuraavista ei saa käyttää lehtiä ruokatuotteissa tai juomana: ahomansikka, hilla, mustikka, mesimarja, vadelma, pihlaja, poimulehti, puolukka. Männynerkkää ei saa käyttää, kukat mesiangervosta, siiankärsämöstä ja apilasta. Eli miten me voimme toimia, että me saisimme kotimaiset tuotteet kunnolla [Puhemies koputtaa] käyttöön ja myyntiin?

15.56 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on ministeri Tiilikaisen visionäärisessä ohjauksessa laatinut urauurtavan monipuolisen ruokapoliittisen selonteon. Kiitos tästä tärkeästä asioiden yksiin kansiin järjestämisestä. Jäin kuitenkin kaipaamaan konkreettisia keinoja alkutuotannon aseman parantamiseksi suhteessa jalostavaan teollisuuteen ja kauppaan. Tämä asiahan on ollut jo aika monen hallituksen työlliställä, mutta villat ovat jääneet vähäisiksi. Ilman kannattavaa maataloutta meillä ei ole myöskään elintarviketeollisuuden työpaikkoja, kun maataloustuotteet suurelta osin tulisi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

vat tuontituotteina suoraan kauppaan. Kaikki keinot olisikin käytettävä sen varmistamiseksi, että jatkossakin saamme ruokapöytäämme korkealaatuisia suomalaisia elintarvikkeita.

15.58 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruokahävikistä on sanottava se, että se on tosi suuri ongelma: jos ajatellaan, että heitetään hyvää ruokaa pois ja toiset ovat leipäjonossa, niin siinä on valtava ristiriita, ja se pitää ratkaista. Suomalaiset arvostavat kuitenkin puhdasta, kotimaista, turvallista ruokaa, ja niin on tehnyt ilmeisesti myös maailmanmestari Iivo Niskanen. Ruuan merkitystä ihmisen terveydelle olen seurannut aika tarkasti oman kotitaloni tuotteissa ja myös oman ammattini puolesta. Terveellisen ruokavalion noudattamisella on suuri merkitys ihmisen terveydelle ja yleensä terveyden edistämiseksi ja sairauksien ehkäisylle. Jos muutamme elintapojamme parempaan suuntaan, niin sillä on totaalinen merkitys. Niinpä kysyisinkin ministeriltä: olisiko mahdollista, että julkinen sektori valtion esimerkkiä seuraten edistäisi kotimaisten ruokatuotteiden menekkiä entisestään? Tällä olisi varmaan kansanterveydellisesti todella suuri vaikutus.

15.59 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri ei valitettavasti nyt vastannut tähän eläinsuojeluasiamiestä koskevaan kysymykseen. Kustannus olisi varsin pieni, voi puhua lähinnä varmasti siitä, että tahtoa löytyisi. Minä toivon todella, että hallitus voisi nyt tässä asiassa olla viisas ja tehdä ratkaisun, joka myös sinänsä parantaisi Suomen, voisiko sanoa, mainetta tulevaisuuteen katsovana, edistyksellisenä maana, jossa eläinten hyvinvoinnista pidetään huolta. Minusta olisi tärkeää, että eläinsuojeluasiamiehen virka voitaisiin palauttaa, ja toivoisin myös, että tämä eduskunta voisi esimerkiksi tätä selontekoa käsitellessään ottaa kantaa tähän suuntaan.

Puhemies! En voi välttyä siltä, että edelleen kysyn tästä eläinsuojelulain uudistuksesta. Vetositte tähän maakuntauudistukseen aikataulun suhteen, mutta ilmeisesti olette sitten sisällöllisiä linjauksia tehnyt, ja nyt olisi hyvä kuulla, minkälaisia ne ovat. Myös siitä haluaisin valotusta, onko tämä eläinsuojelulaki nyt sitten edistyksellinen ja millä tavoin se parantaa eläinsuojelun asemaa. Se on todella tärkeä linjanveto, [Puhemies koputtaa] mikä tulevaisuudessa tämän suhteen on tulossa.

16.00 Susanna Koski kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä kerran palata tähän hävikkikeskusteluun, koska se on suuri intohimon aihe myös aikaisemman työuran perusteella. Hävikkiähän ei synny ainoastaan elintarvikeketjussa tai ruuan-tuotannossa, vaan sitä syntyy ihan kaikilla aloilla. Sitä syntyy kaikissa prosesseissa, myös politiikassa, ja sen innoittamana olisi ehkä eduskunnassakin syytä pohtia sitä, millä tavalla tätä hallinnon läpivirtausta voidaan parantaa ja hävikkiä minimoida.

Edustaja Viitanen kysymykseen eläinsuojeluasiamiehestä: millä tavalla tämä eläinsuojeluasiamiehen viran perustaminen toisi lisäarvoa sinne alkutuotantoon tai tuottajille tai parannusta kannattavuuteen, kun nimenomaan tavoitteena on ollut hallinnon yksinkertaistaminen, virtaviivaistaminen ja läpinäkyvyyden parantaminen?

16.01 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä toivon todella, että tuo äskeinen edustaja Kosken puheenvuoro ei kerro koko totuutta hallituspuolueiden näkemyksestä tämän asian suhteen. Me olemme nimittäin olleet lukuisissa tilaisuuksissa, joissa on käsitelty eläinsuojelua — eri puolueiden edustajat, myös hallituspuolueiden edustajat — joissa on sitouduttu siihen, että viedään eteenpäin tätä eläinsuojeluasia-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

miehen virkaa. Me tiedämme, että siitä oli hyviä tuloksia. Eläinsuojeluvaltuutettu otti, muun muassa, monesti kantaa eläinsuojelun tason parantamiseksi. Tällä tavalla mielestäni jo pelkkä ele siitä, että eläinsuojeluasiamiehen virka olisi edelleen voimassa, olisi merkki siitä, että otamme nämä asiat tosissamme. Minä todella toivon, että tämä ei ole koko hallituksen kanta eläinsuojeluasiamieheen, ja korostan, että tämä ei voi olla kustannuskysymys, se ei niin paljon maksa. Tämä on arvovalinta ja arvostuskysymys.

16.02 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mukavaa, että tätä ruokapoliittista keskustelua on käyty tällaisessa konsensushengessä. Kun muistelen aikaisempia keskusteluita, niin silloinhan esimerkiksi sosiaalidemokraatit ovat syyttäneet hallituksen maatalouspolitiikkaa navettanäpertelystä, ja mukavaa, että nyt on tultu tällaiselle yhteiselle linjalle kuitenkin tässä tärkeässä aiheessa.

Tuohon hävikkikeskusteluun voisi ottaa kantaa sen verran, että tietenkin olisi tärkeää, että niitä normeja myös pystyttäisiin purkamaan sieltä. Ei ole tarkoitus luoda lisää sääntelyä vaan nimenomaan helpottaa sitä, miten saataisiin myös uutta toimeliaisuutta Suomeen. Ranskastahan on hyviä esimerkkejä, miten hävikkiruokaketjun kautta on syntynyt uusia kylmäkeskuksia, logistiikkaketjuja, ja tätä haetaan myös Suomessa takaa.

Mutta olisin kysynyt ministeriltä: Esimerkiksi Tanskassa ja Norjassa myös heidän kansallisesta bkt:stään aika suuri osa on Tanskassa sikataloudella, Norjassa lohen viennillä. Miten me saisimme Suomessa vastaavanlaista erittäin suuren volyymin merkitystä meidän kansalliseen bkt:hen jostakin ruokatuotteesta?

16.03 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hömppäheittää ja hyvää bisnestä. Meidän omassa ryhmäpuheenvuorossamme otettiin kantaa juuri siihen, pitäisikö nyt tässä tilanteessa keskittyä myös siihen, että ruvetaan määrittelemään, mikä on aktiiviviljelijä. Meillä tukirahoja menee aivan turhanpäiväiseen harrastelutoimintaan. Minun mielestäni tässä on varmasti, kyllä ainakin meillä valiokunnassa, yhteinen näkemys siitä, että tämä asia pitää saada maaliin. Toivoisinkin, että ministeri vastauksessaan ottaisi jonkinnäköisen kannan siihen, kuinka asiaa lähdetään viemään. Erittäin tarkka rajanpitoahan siinä pitää olla, että mitä se aktiivisuus sitten on. Ei voi olla prosentuaalista tuottoa ja niin edelleen.

Mutta vielä lopuksi haluan kysyä: otatteko kopin siitä, että Suomen 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi ministeriössä laitetaan liikkeelle hanke, että tämän vuoden aikana lähdetään prosessoimaan sitä, että 100 suomalaista alueellista nimisuoijattua tuotetta saadaan vientiin uudestaan mukaan?

16.04 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Hyvinvoiva eläin ja hyvinvoiva tuottaja, hyvinvoiva eläinyrittäjä, korreloivat keskenään. Molempia tarvitaan. Samoin tarvitaan sitä, että se ruokamarkkina on reilu. Halpuuttaminen ei edistä ruokahävikin pienentämistä, se ei edistä eläinten hyvinvointia, se ei edistä vientiä, se ei edistä tämän elintarvikealan kehittymistä ja kasvua. Siksi on äärimmäisen tärkeää kaikkien näiden hyvien asioiden osalta se, että elintarvikeketjussa se tulonmuodostus jakaantuu nykyistä oikeudenmukaisemmin. Tällä hetkellä kaikki ne tehostamistoimet, joita tuottajat ovat tehneet, ovat menneet suoraan kuluttajahintoihin. Mutta tuottajan tuotantokustannusten nousu ei ole heijastunut millään tavalla kuluttajahintoihin. Ja tämä, jos mikä, osoittaa sitä, että nämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

markkinat eivät toimi. Siksi me tarvitsemme nyt lainsäädäntötoimia myöskin, jotta tätä tapainoa aikaansaadaan, niin kuin täällä jokainen ryhmä on todennut — hyvä niin.

16.05 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelussa on tärkeällä tavalla noussut esiin ruokahävikki. Tänä päivänä ihmisiä on leipäjonoissa, köyhyys ja vähäosaisuus on kasvanut ja toisaalta kaupoissa menee paljon syömäkelpoista ruokaa roskikseen. On tärkeätä, että voimme valiokunnassa käsitellä tämän edustaja Nurmisen hyvän aloitteen ja etsiä ratkaisuja. Esimerkiksi Vantaan kaupungin esimerkki on innostava, ja näitä hyviä käytänteitä voisi levittää ihan koko maahan.

Sitten mitä tulee eläinsuojelun tilanteeseen, niin kyllä minua huolestuttaa, jos eläinsuojelulaki tuleekin yhtä jalkaa maakuntauudistuksen kanssa. Voisitko tämentää, missä vaiheessa lainvalmistelu on ja milloin on ajateltu laittaa lakiluonnos lausunnoille? Kyllä me tarvitsemme nykyaikaisen, hyvän eläinsuojelulain eläinten hyvinvointia parantamaan.

16.06 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä hävikki-asiasta vielä, kun on hieman epäselvyyttä siitä, onko kokoomus tämän asian suhteen tosisaan: Olemme äärimmäisen tosissamme, ja siihen esimerkkinä haluan nostaa tämän Ilmari Nurmisen hyvän lakialoitteen viime keväältä. Henki on siinä hyvä. Kysymys on sitten se, millä tavalla lainsäädäntöä, vapaaehtoisuutta, kauppojen eettisiä ohjeita kehitetään — sitä voidaan miettiä ja kannattaa miettiä. Ilmari Nurmisen aloitteessa oli yli sata allekirjoittajaa. Laskin tuossa äsken, että kokoomuksesta sen on allekirjoittanut 10 henkilöä itseni mukaan lukien. Mukana on nykyinen ministeri Mykkänen ja nykyinen puhemies Arto Sato-nen. Olemme siis tosissamme.

Valinnanvapaus on tärkeää, ja kannustan kauppaketjuja siihen. Edustajakollega Laukanen sanoi, että S-ketjussa menee 1,63 prosenttia hukkaan, se on todella hyvä suoritus. Annetaan kansalaisille vapaus valita kauppaketjujen väliltä ja katsoa, kuka toimii tehokkaasti, eettisesti ja [Puhemies koputtaa] ympäristön kannalta suositellulla tavalla.

16.08 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensin täytyy todeta, että on hienoa, että tämä hävikki on noussut täällä keskusteluun. Haluan korostaa sitä, että tämä on lähtenyt laajasti yli puoluerajojen tehdyn yhteistyön tuloksena, ja tämä kertoo siitä, että tämä on saanut taakseen vahvan mandaatin. Sen takia on tärkeää, että täällä on perätty myös sitten toimia tälle vahvalle tuen ilmaisulle tämän asian puolesta. Olin sen takia ilahtunut, että nyt kuitenkin luvattiin, että tämän selonteon käsittelyn yhteydessä myös tähän asiaan pureudutaan ja etsitään niitä vaihtoehtoja.

Kuitenkin haluan tuoda tähän edustaja Kosken ajatteluun sen, että jos esimerkiksi yrittäjällä jää ylijäämätuote, niin minkä takia tällä hetkellä saattaa olla helpompaa laittaa se roskiin kuin laittaa se sama tuote hyväntekeväisyyteen tai muuten hyötykäyttöön. Meidän on näitä rakenteita pohdittava, meidän lainsäätäjien velvollisuus on myös lainsäädännöllä ohjata ja kannustaa kulutusta, ja myös näillä kaikilla toimilla on konkreettisesti vaikutusta meidän [Puhemies koputtaa] kuluttajien ostoskäyttäytymiseen. Eli tarvitaan toimia, nykytilanne ei ole kestävä.

16.09 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän ruokahävikki-keskusteluun sen verran, että itse asiassa myös tässä salissa ja tämän salin ohjauksessa on tehty paljon sellaisia päätöksiä, jotka ovat lisäämässä tätä ruokahävikkiä. Esi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

merkkinä on se, että kun viime syksynä läntisessä Suomessa oli sähkökatkos, ulkolämpötila oli nollan tietämissä ja kaupassa kylmähyllissä lämpötila nousi 7 asteeseen, niin sen jälkeen kaikki hyllyt tyhjiksi ja roskikseen. Kesällä kuluttaja ostaa saman +4-asteisesta hyllystä, vie omaan autoon, se tuote saattaa olla 2—3 tuntia siellä lämpöisessä autossa ja kuluttaja syö sen. Toki ymmärretään nämä kuluttajansuojaan ja terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset, mutta myös tämäntyyppisiä asioita täytyy tässä hävikkikeskustelussa ottaa esiin, jotta voitaisiin sitten myydä niitä esimerkiksi 30 tai 50 prosentin alennuksella pois.

16.10 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan toiseen aiheeseen. Kun nyt katsotaan tätä ruuan alkutuotantoa Suomessa, niin suomalainen ruokahan on kaupoissa kilpailukykyistä, mutta kenen kustannuksella? Suurimman yhteisen huolestuksen tulisi olla suomalaisen ruuantuottajan toimeentulo, ja tässä — jos saisi näin leikkisästi sanoa — melkein koko eduskunnan pitäisi tehdä itselleen välikysymys siitä, miksi me emme huolehdi sen alkutuottajan hyvinvoinnista tässä maassa. Kysyn ministeriltä: aikooko hallitus tehdä itselleen välikysymyksen siitä, miten tämä asia hoidetaan kuntoon? Tämä on ollut täysin meidän yhteinen näkemyksemme jo vuosia, monien hallitusten ajan, että suomalainen viljelijä, ruuantuottaja on todella ahtaalla, ja aivan juuri tulleiden tietojen mukaan myös itsemurhat heidän keskuudessaan lisääntyvät. Tämä keskustelu pitäisi viedä nyt käytännön tekoihin. [Puhemies koputtaa] Tehkäämme itsellemme välikysymys.

16.11 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aivan totta, mitä tässä edellä edustaja Laukkanen totesi, ja myös eläinten hyvinvoinnin tae on se, että tuottaja voi hyvin. Entisenä maatalouslomittajana on pakko kyllä todeta tässä ne toimenpiteet, mitä nyt viime aikoina on tehty muun muassa lomituksen lisäämiseksi. Muun muassa lomituskasojen korotuksen poistaminen ja tietyt sijaisapuun tehdyt muutokset kyllä ovat tätä tuottajien jaksamista varmasti tukeneet.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa on aika vähän puhuttu kaupasta ja ruuanjakelusta, ruuanjakelukanavista. Nythän meillä on tapahtunut kaupan aukioloaikojen vapauttamisen myötä aikamoisia muutoksia lähikaupassa. Voisi sanoa, että pienten kauppojen väheneminen on kyllä kiihtynyt. En sinänsä tätä aukioloaikojen vapauttamista vastusta, mutta tämä on kuitenkin tosiasia, että tällainen kehitys on, ja olisinkin kysynyt, onko jonkinlaisia toimenpiteitä suunnitteilla pienten kauppojen, kuten kyläkauppojen, tilanteen [Puhemies koputtaa] helpottamiseksi, mikä täällä selonteossa on ansiokkaasti kyllä nostetukin esille.

Puhemies Maria Lohela: Ennen ministeriä vielä edustaja Hakanen.

16.13 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja Viitanen on pariinkin otteeseen ottanut esille tämän eläinsuojeluasiamiehen viran. Ensimmäisessä puheenvuorossanne otitte esiin, että se lopetettiin, ja sehän oli määräaikainen, ja kun nyt korjasitte äsken viimeisessä puheenvuorossanne, että sitä ei jatkettu, niin se on oikea tapa esittää tämä huoli.

Minä tässä haastan kyllä vähän nyt myös sitä, että mitä konkretiaa eläinsuojeluasiamiehen toimikauden aikana tuotantoeläinten ja tuottajien hyvinvointiin oikeasti tuli — sellais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

ta, jota me voisimme tässä argumentoida nyt myöskin yhteisessä keskustelussa, kun arvioidaan tätä Viitanen esitystä, että pitäisi ottaa huomioon tämä viran täyttämisen uudelleen. Allekirjoitan sen täysin, että määräraha-asiahan tämä ei ole, tämä on siis pieni summa, niin että se täytyy muistaa. Mutta siellä ketjussa täytyy kokonaisuudessaan sitten myöskin olla samat pelisäännöt ja sillä tavalla, että sillä on jotain lisäarvoa kokonaisuuteen. Ja sitten myöskin — mitä edustaja Viitanen ajattelee — jos puhutaan eläinsuojeluasiamiehestä, niin se koskee sitten undulaattia, sikaa, nautaa ja kaikkea siltä väliltä, että kyllä kun puhutaan eläimestä, niin puhutaan eläimestä.

16.14 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on ihan oiva mahdollisuus nyt niin ympäristövaliokunnalla kuin maa- ja metsätalousvaliokunnalla, jotka käsittelevät tätä selontekoa, puuttua myös tähän asiaan, kutsua asiantuntijoita kuultavaksi ja kenties linjata sen puolesta, että eduskunnan tahto olisi, että tämä eläinsuojeluasiamiehen virka palautettaisiin. Minusta se olisi asiallista.

Minä, puhemies, sen verran vielä haluan puhua tästä parlamentaarisesta yhteistyöstä, että minä olen ollut lukuisissa eläinsuojelutilaisuuksissa, missä eri puolueiden, myös hallituspuolueiden, edustajat ovat ottaneet kantaa niin tiukan eläinsuojelulain puolesta kuin esimerkiksi tämän eläinsuojeluasiamiehen viran puolesta. Ihan totta, siellä on ollut paikalla muun muassa edustaja Sarkomaa kokoomuksesta, edustaja Elomaa, ja olemme yhteisvoimin todenneet, että tämä olisi tärkeä hanke. Siksi vetoan nyt siihen, että koska tämä ei ole kustannuskysymys, aivan kuten edustaja Hakanen sanoi, niin voisimme yhteisvoimin myös tällaista asiaa edistää.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Tiilikainen, 3 minuuttia, ja sitten mennään puhujalistan hänen jälkeensä.

16.15 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski ansaitsee tulla mainituksi useastakin syystä. En äsken ehtinyt vastata vielä siihen hyvinvointia koskevaan kysymykseen, mihin täällä esimerkiksi edustaja Pakkanen ja moni muukin viittasi, että miten on se viljelijöitten hyvinvointi. Todellakin se, mitä on tehty: lomitusjärjestelmää kehitetään, lomituskasuja alennettiin tälle vuodelle. Olen ely-keskuksille esittänyt toiveen, että viljelijöitten hyvinvointia käsittelevät hankkeet saisivat mahdollisuuksien mukaan rahoitusta, ja onneksi niitä on syntynyt eri puolille. Eli kyllä tämä on tunnustettu, että jos on tarpeeksi pitkään ahtaalla, niin se ottaa niin henkisille kuin fyysisille voimavaroille. Kiitän, että otitte sen täällä esille.

Tästä tulonmuodostuksesta tai viljelijän osuudesta useat edustajat, Leppä, Kiviranta, Hautala ja niin edelleen, puhuivat täällä. Todellakin Suomessa on lähdetty siitä, että tämä alan itsesäätely toimii. No, viljelyn kannattavuus on heikko, kuten tiedämme, ja se viljelijän osuus on aika vaatimaton siitä ruuan hinnasta. Sen takia on hyvä, että jopa EU-tasolla pohditaan näitä lainsäädäntötoimia, miten pystytään varmistamaan se viljelijän kohtuullinen osuus, koska tukien kautta ei voida toimeentuloa parantaa. Kannattavuuden on tultava sieltä markkinoilta.

Julkisten hankintojen merkityksestä esimerkiksi edustaja Elomaa kyseli. Valtioneuvosto on nyt tehnyt periaatepäätöksen, jota toivon mukaan kaikki ministeriöt muistavat noudattaa, kun elintarvikehankintojen hankinta-ajat umpeutuvat ja uusia kilpailutuksia aloitetaan. Kunnissa on kohtuullisen hyvä tilanne, mutta nyt kyllä kuntapäätäjien kannattaa olla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

hereillä. Edustaja Kalmari esimerkiksi esitti, että kuntien ja kaupunkien kannattaa tehdä strategisia valintoja, jos halutaan edistää suomalaisten kriteerien mukaan tuotetun ruuan hankintaa.

Edustaja Honkonen kysyi tästä kyläkauppatukiasiasta, mihin tuossa selonteossa viitataan. Itse asiassa olen päättänyt, että asia on ilman muuta tarkemman selvittelyn arvoinen, eli laitan siitä selvityksen käyntiin hyvin pikaisesti. Ruotsissahan tämänkaltaista tukea on. Jotta meillä säilyy sellainen peruselintarvikekauppa-, päivittäistavarakauppaverkko kaikkialla maassa, niin selvitetään, olisiko sille edellytyksiä.

Eläinsuojeluun liittyen aikataulusta: Kevätistuntokauden aikana varmasti eläinsuojelulaki saadaan lausunnoille. Kun maakuntauudistuksen muita kuin sote-asioita koskeva paketti ja pykälät ovat valmiita, niin sen jälkeen tiedämme, miten se vaikuttaa eläinsuojelulakiin. Ei minulla ole mitään syytä sitä pidemmälle viivytellä. Toivon, että valiokunta voi eläinsuojeluasiamieskeskustelua käydä.

16.18 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvoston selonteko ruokapolitiikasta on tiivis ja ymmärrettävä esitys toimenpidesuosituksineen. Nostan siitä kolme pääteemaa esiin. Ne ovat vesi, kala ja huoltovarmuus.

Aluksi muutama tilastoluku. Suomen elintarvikevienti on kasvussa, ja sen arvo on 1,5 miljardia euroa vuodessa. Tuonti on noin 4,3 miljardia euroa, joten elintarvikkeiden kauppataseen vaje on lähes 3 miljardia. Food from Finland -ohjelman tavoitteena on elintarvikeviennin kaksinkertaistaminen 3 miljardiin euroon vuoteen 2020 mennessä sekä noin 5 000 uuden työpaikan synnyttäminen. Elintarvikealan työllistävä vaikutus Suomessa on erittäin merkittävä. Toimiala työllistää suoraan lähes 38 000 henkilöä. Venäjän pakotteiden aiheuttama menetys oli 300 miljoonaa euroa, ja se on lähes kurottu kiinni kahden viimeisen vuoden aikana. Uusia markkinoita on löytynyt muun muassa Aasiasta.

Sitten vedestä, arvoisa puhemies: Suomeen tuodaan merkittävästi enemmän pakattua vettä kuin täältä viedään. Meillä on erinomaiset pohjavesivarat ja vedenpuhdistusteknologiaan liittyvää osaamista. Vesijohtovetemme on usein laadultaan parempaa kuin ulkomailta tuotu pullovesi. Suomessa talousvesi soveltuu yleensä laadultaan sellaisenaan elintarviketeollisuuden käytettäväksi. Suomalaisen vesiosaamisen ja veden vientiin on saatava rytmimuutos. Oikeita askeleita on jo otettu, mutta paljon on vielä kirittävää. Yksi merkittävimmistä vahvuuksistamme eli vesi on alihyödynnetty vientikaupassamme.

Sitten vedestä kala-asioihin. Meillä on mahdollisuus kertoa maailmalle melkoinen kalajuttu, mutta syötit ja pyydykset on laitettava ensin kuntoon. Suomalaisten syömästä kalasta yli 80 prosenttia on alkuperältään tuotua. Maamme kauppatase on kalatuotteiden osalta 350 miljoonaa euroa alijäämäinen. Kotimaisen kasvatetun kalan tuotantoa lisäämällä sekä kotimaisen pyydetyn kalan jalostusastetta nostamalla voitaisiin vähentää tuontiriippuvuutta ja lisätä kotimaisia työpaikkoja. Maailmalla kalansaaliita ei enää voida olennaisesti kasvattaa.

Kalaneuvos, V. Hukkanen Oy on suomalainen perheyrittäjä Sastamalassa. Yritysrypäs työllistää yli 230 henkilöä. Vuoden 2016 liikevaihto oli yli 100 miljoonaa euroa. Veijo ja Ulpu Hukkanen saivat vuoden valtakunnallisen yrittäjäpalkinnon viime syksynä. Tämä rohkaiseva esimerkki todistaa, että kalaan liittyvässä liiketoiminnassa on huikea potentiaali.

Arvoisa rouva puhemies! Huoltovarmuuden ja turvallisuuden merkitystä ei voi liikaa korostaa ruuasta puhuttaessa. Huoltovarmuuden on toimittava kaikissa tilanteissa, myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

poikkeusoloissa. Varmuusvarastointi on meillä hyvin organisoitu. Myös kuluttajien on syytä varautua omalla kuivamuonavarastoinnilla jakelukeskeytyksiin. Maailmalta kantautuu yhä useammin uutisia tuoteväärennyksistä, suurista lisääinemääristä, elintarvikepetoksista ja alkuperän väärentämisestä. Suomalaisen viranomaisten voimavarat on turvattava myös jatkossa, jotta elintarviketurvallisuus voidaan pitää kiitettävänä. Se koskee Tullia, poliisia ja muita elintarvikeviranomaisia.

Aivan lopuksi, arvoisa puhemies: Ruokaa ja omaa tuotantoa on arvostettava pienestä pitäen. Kasvatusvastuu on sekä kodeilla että kouluilla. Ruoka on yhdistävä ja iloinen asia, jolla on vahva merkitys yhteisöllisyyden kasvattamisessa. Kieltojen sijaan lapsia ja nuoria on kannustettava hyviin ja terveellisiin valintoihin. On kuitenkin joitakin asioita, joista ei ole syytä tinkiä: ruualla ei leikitä ja lippalakki otetaan ruokaillessa päästä. — Kiitos.

16.24 Pekka Puska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallitusta tulee kiittää tästä tärkeästä selonteosta ja myöskin ministeri Tiilikaista hyvistä kommentteista. Ruoka on meille kaikille välttämätöntä, ja on hyvä, että asiasta keskustellaan täällä eduskunnassa.

Nykyisessä yhteiskunnassa ruokaan liittyy niin tuotannon kuin kuluttajan valintojen suhteen moninaisia näkökulmia ja mahdollisuuksia. Tämä selonteko on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriön piirissä, ja se heijastaakin hyvin ja pätevästi maatalouden ja elintarviketuotannon tärkeitä kansallisia asioita. Tulen kuitenkin käsittelemään asiaa erityisesti kansanterveyden kannalta — kuten varmaan oletetaankin — jota on varsin vähän tässä äskeisessä keskustelussa kommentoitu.

Useimpien ihmisten ruokavalintoja säätelevät tottumukset, maku ja hinta, mutta valintojen taustalla ovat myös muun muassa terveellisyys, ekologisuus, eettisyys, kotimaisuus sekä mainonta ja markkinointi. Kansanterveyden kuvan muutos ja elintapasairauksien nousu ovat nostaneet ja nostavat ruuan terveys- ja hyvinvointivaikutukset yhä enemmän esille keskustelussa.

Tämä selonteko heijastaa, kuten sanoin, erityisesti maa- ja metsätalousministeriön toimialaa. Kansanterveyttä koskeva lyhyt teksti käsittelee voittopuolisesti ministeriön toimialaan kuuluvaa elintarviketurvallisuutta, joka toki on hirveän tärkeä asia ja kiinnostaa ihmisiä. Ruuan kansanterveydellinen merkitys on tänä päivänä kuitenkin erityisesti sen koostumuksessa ja kansan ravitsemuksessa, joka on siis sosiaali- ja terveysministeriön alaa. Kun selonteon kansanterveyttä koskeva osa todella heijastaa voittopuolisesti elintarviketurvallisuutta, on muistettava, että onneksi harva suomalainen sairastuu vakavasti elintarviketurvallisuuden puutteiden vuoksi. Samaan aikaan meillä esimerkiksi päivittäin kuolee noin 50 ihmistä sydän- ja verisuonitautiin, noin puolella miljoonalla on kakkostyyppin diabetes ja saman verran on korkeaa verenpainetta. Näissä kaikissa ravinnolla on hyvin keskeinen merkitys muun muassa veren rasvojen, verenpaineen, veren sokeritasapainon ja ylipainon kautta. Tähän liittyvät valtion ravitsemusneuvottelukunnan suositukset, jotka ovat siis maa- ja metsätalousministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteisiä. Olisin toivonut selonteon käsittelevän kansanterveyden pohjana näitä kysymyksiä ja sitä, miten näitä voitaisiin laajemmin edistää. Vaikka ruokavalinnat ovat jokaisen omia, yhteiskunnalla on perustuslaista lähtien velvollisuus edistää kansalaisten terveyttä, ja koska ravinto todella on nykyihmiselle ehkä tärkein tekijä, yhteiskunnan ruokapolitiikan tulee myös edistää kansalaisten terveyttä. Ellei näin tehdä, seuraukset eivät koske vain kansanterveyttä vaan esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon rasitteita eli tulevaa sote-koneistoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

Maatalouspuolella korostetaan selonteon tavoin pellolta pöytään-, from farm to fork -prosessia, joka on... [30 sekunnin katkos äänitallenteessa] — No niin, toivottavasti kansanterveyttä ei sensuroida. — Siis tosiaan, tässä raportissa ja yleensä maatalouspuolella korostetaan tätä pellolta pöytään-, from farm to fork -prosessia, sitä, että ruokaketju pellolta pöytään toimii mahdollisimman hyvin, ja se onkin todella tärkeää. Mutta toisaalta kansanterveyspuolella usein muistutetaan ketjusta myöskin toisinpäin, from fork to farm, eli siitä, että kansanterveysnäkökohtien pitkän päälle pitäisi ohjata tuotantoa, eli elintarviketuotantoa pitäisi pyrkiä ohjaamaan myös ihmisten terveyden ja kestävä kehityksen lähtökohdista. Onhan esimerkiksi YK:n kestävä kehityksen ohjelma parasta aikaa täällä eduskunnassa käsiteltävänä.

Mielestäni on hyvä, niin kuin täällä monessa puheenvuorossa on sanottu, että selonteko korostaa juuri suomalaisen ruuan mahdollisuuksia. Suomalaisessa ruokakulttuurissa on paljon hyvää ja myös terveellistä, vaikkapa rukiista marjoihin saakka. Suomalainen ravinto, lähiruoka ja olosuhteemme tarjoavat erinomaiset mahdollisuudet terveelliseen ruokaan, ja se tuotanto on pitkälti omissa käsissämme. Tämän toivoisin suomalaisten kuluttajien ja julkisten hankkijoitten muistavan. Tältä pohjalta on myös hyvä vahvistaa suomalaisten elintarvikkeiden vientiä vaativillekin ulkomaisille markkinoille, joita itse olen esimerkiksi voinut Kiinassa seurata.

Lopuksi: Hyvällä yhteistyöllä meillä on kaikki mahdollisuudet kehittää maataloustuotantoamme ja elintarviketeollisuutta niin, että siinä yhtyvät kotimaisuuden, terveellisuuden, maataloustuotannon, elintarviketeollisuuden, ekologian ja kestävä kehityksen eli yhteiskunnan ja kuluttajien edut. Tämä on todella pitkälti mahdollista, ja siitä meillä on hyviä esimerkkejä.

Arvoisa rouva puhemies! Näillä mietteillä kommentoin selontekoa, jota täällä on syys-täkin kiiteltä monissa hyvissä puheenvuoroissa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 16.30.

Keskustelua jatkettiin kello 16.57.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt palataan päiväjärjestyksen 2. asia-kohtaan, valtioneuvoston selonteko ruokapolitiikasta Ruoka2030 Suomi-ruokaa meille ja maailmalle. Jatkamme keskeytynyttä keskustelua.

16.57 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa puhemies! Ruoka on maailman vanhin bisnes. Sen kulutukselle ei näy loppua nyt eikä tulevaisuudessa. Sen vuoksi on erittäin tärkeää, että jatkuvasti pohdimme uusia kotimaisen tuotannon kehittämismahdollisuuksia. Ruokapoliittisen selonteon laatiminen on ollut hyvä ja tarpeellinen päätös. Jo itsessään se viestii, että nykyhallitus keskustan johdolla haluaa turvata kotimaisen tuotannon tulevaisuuden.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

Uusia keinoja tarvitaan ruuantuotannon alalla nyt kipeästi. Jo vuosikausia tuottajat ovat kärvistelleet kannattamattoman tuotannon kanssa. He ovat valaneet uskoa itseensä ja toisiinsa siinä toivossa, että kotimaisen ruuan kukoistus on vielä edessäpäin. Tässä tavoitteessa luotto nykyiseen hallitukseen on kova, ja uusia toimenpiteitä odotetaan jatkuvasti.

Hallitus onkin pyrkinyt monin keinoin helpottamaan tuottajien tuskaa. Se on muun muassa myöntänyt kriisipaketin, määrittänyt julkisissa hankinnoissa kotimaisuuskriteerejä, panostanut alkuperän esille tuomiseen pakkausselosteissa, luonut luotto- ja takausvälineitä, aikaistanut tukien maksatusta sekä purkanut lukuisia normeja. Olen ylpeä näistä toimista, mutta samaan hengenvetoon on todettava, että tarvitaan kauaskantoisempiakin toimenpiteitä. Ruokapoliittinen selonteko antaakin oivan tilaisuuden pohtia, mitä näiden toimien jälkeen on luvassa. Tuleeko hallituskauden jälkeen uusi yhtä maaseutumyönteinen hallitus, joka toteuttaa samankaltaiset tukevat toimenpiteet? Senkään varaan ei voida ikuisesti laskea. On pystyttävä kehittymään tässä ajassa.

Arvoisa puhemies! Ruuantuotannon tulevaisuuden turvaamiseksi on keskityttävä niihin asioihin, jotka tuovat alalle innokkaita nuoria, uusia innovaatioita ja modernia osaamista. Se tarkoittaa, että kotimaisuuden arvostuksen on noustava uusiin lukemiin, alasta on luotava raikas, houkutteleva ja vakaa. Tässä mielestäni avainasemassa ovat ruokakoulutus ja ruokakasvatus, niin varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa, lukion oppiaineissa, opettajakoulutuksessa kuin toisen asteen ammatillisissakin kouluissa. Nämä asiat on tunnustettu myös tässä selonteossa hyvällä tavalla.

Myönteisiä mielikuvia on alettava tuomaan vahvasti esiin. Ei riitä, että me täällä keskenämme tiedämme kotimaisen tuotannon vahvuudet, vaan meidän on panostettava näkyyvyyteen ja tietoisuuden levittämiseen. Oiva pelinavaus tämän suhteen oli Atrian järjestämä Lihasta-kampanja, joka kiersi kouluissa tekemässä työtä kotimaisuuden puolesta. Tällaista työtä me tarvitsemme kipeästi paljon voimakkaammalla intensiteetillä.

Arvoisa puhemies! Lisäksi uusien pelinavauksien tuottamiseksi ruoka-alan koulutusta ja tutkimustyötä on pyrittävä vahvistamaan. Me tarvitsemme entistä enemmän modernia tietotaitoa niin uusien tuotteiden, vientiosaamisen kuin vientimarkkinoiden tuntemuksen osalta. Jokainen tulevaisuuden kukoistukseen tähtäävä ala tarvitsee näitä elementtejä, myös meidän ruuantuotantomme. Käsittääkseni ministeriöiden välisiä neuvotteluja on aloitettu myöskin tämän tavoitteen edistämiseksi.

Arvoisa herra puhemies! On selvää, että kotimaisen ruuan tulevaisuudennäkymät nojaavat vahvasti vientiin. Sieltä ne avaimet kriisin ratkaisemiseksi löytyvät pitkässä juoksussa. Omasta mielestäni viennin onnistumisen kannalta yksi keskeisin asia on ruoka-alan houkuttelevuus huippuosaajien näkökulmasta. No, miksi? Ensinnäkin eri alojen ammattilaisten yhteistyö on ratkaisevassa osassa vientimarkkinoilla onnistumisessa. Toiseksi, miten voisimme olettaa, että ruuantuotanto kiinnostaisi ulkomailla, mikäli se ei herätä suurta innostusta edes kotimaamme viennin ammattilaisissa? Tältä osalta on kuitenkin todettava, että päivänvaloa näkyy jo tunnelin päässä. Ovi Kiinan-markkinoille on saatu vihdoinkin auki, ihmisten mielenkiinto syömänsä ruuan puhtautta kohtaan on kasvussa, ja kiihtyvään tahtiin saamme uutisia ongelmista kilpailumaiden tuotantotavoissa. Jokainen uusi ulkomaisesta tuotannosta esiin noussut epäkohta kasvattaa suomalaisten puhtaiden ja läpinäkyvien tuotteiden kysyntää.

Arvoisa puhemies! Kotimaisuuden kirkastamisen ohella tulee kiinnittää suuri huomio myös elintarvikeketjuun. Se ei ole tällä hetkellä tasapainossa. Mikäli tuottajien työlle ei onnistuta ketjussa luomaan lisäarvoa, tulemme toimenpiteistä huolimatta jatkossakin kohtaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

maan vastaavia kannattavuusongelmia kuin viime vuosina. Eivät tuottajat vaadi itselleen mitään leijonanosaa tuotoista, ainoastaan sen, että jokaisen ketjun osan toiminta muuttuisi kannattavaksi.

Kaiken kaikkiaan ruokapoliittinen selonteko on oiva osoitus siitä, etteivät päättäjät suostu suhtautumaan tuotannon syvään taloudelliseen kriisiin lyhytnäköisesti. Se osoittaa, että ruokaturva ja kotimaamme huoltovarmuus ovat hallitukselle tärkeitä elementtejä. Selonteko esittelee laajan joukon erittäin kannatettavia toimia, joiden parasta mahdollista toteuttamistapaa tulee nyt seuraavaksi alkaa pohtia ja ennen kaikkea toteuttaa.

Arvoisa herra puhemies! Lopuksi haluan todeta, että suomalaisen ruuan tuottaja tekee erittäin arvokasta työtä. Kotimaisen ruuan puhtaus, eettisyys, maukkaus ovat asioita, joihin voi aina luottaa ja joista tulee pitää huolta myös tulevaisuudessa.

17.02 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteon visiona on, että vuonna 2030 me suomalaiset kuluttajat syömme maukasta, terveellistä, kestävästi tuotettua ja turvallista ruokaa. Parhaiten nämä tavoitteet täytetään tarjoamalla kotimaista lähiruokaa.

Maaseudulla kasvaneena tiedän, että neljän vuodenajan maassakin voi elää sillä, mitä milloinkin on parhaiten saatavilla. Siitä ei ole kovin paljon aikaa, kun monessa taloudessa oltiin paljon omavaraisempia kuin nykyään. Keväällä laitettiin siemenet itämään ja syksyllä korjattiin sato. Kesällä ja syksyllä kerättiin marjat, sienet ja omenat, joita säilöttiin. Järvien ja merien läheisyydessä kala oli jokapäiväistä ravintoa. Syksyllä teurastettiin siat ja syystalvet metsästettiin riistaa. Tällaista arkea ei nykypäivänä enää juuri eletä. Ihmiset muuttavat maalta lähemmäs palveluita ja työtä, ja harvoilla on mahdollisuus elää niin omavaraisesti kuin vielä muutama vuosikymmen sitten.

Meillä on edelleen niin sanottu jokamiehenoikeus marjastaa ja sienestää. Siitä huolimatta metsiin jää valtavasti marjoja ja sieniä vuosittain poimimatta. Tähän toivoisi löytyvän kannustuskeinoja ja jatkojalostusta, että myös kaupungeissa asuvat ihmiset innostuisivat tästä terveellisestä ja hyödyllisestä harrastuksesta.

Maaseudun yrittäjyydestä ja tuotannosta meidän on pidettävä kaikin tavoin kiinni. Koko maa on pidettävä asuttuna, ja koko maassa on voitava harjoittaa maataloutta kannattavasti. Maatalous on viime aikoina ollut poikkeuksellisen hankalassa tilanteessa, ja hallitus on kriisipaketissa kohdistanut tukia erityisesti investointeja tehneille tiloille pyrkien parantamaan jatkuvuutta. Tämä auttaa etenkin sukupolvenvaihdoksia tiloilla. On kaikkien etu, että maaseudun nuorilla yrittäjillä on edellytykset tehdä työtään.

Hallitus on mahdollistanut kokonaistaloudellisemman kilpailutuksen. Tämä mahdollisuus pitäisi hyödyntää esimerkiksi kuntien hankinnoissa ja suosia kilpailutuksessa lähituottajia. Kouluissa, päiväkodeissa ja vanhusten ateriapalveluissa pitäisi olla mahdollisuus tarjota lähiseudulla tuotettua ruokaa mahdollisimman tuoreista raaka-aineista.

Korkealaatuisen talousveden häiriötön tuotanto sekä alkutuotannon ja elintarvikkeiden jatkojalostuksen tarvitsema vesi on arvokas asia, joka on varmistettava koko vedentuotantoketjussa. Suomessa on erinomaista osaamista jätevesien ja juomaveden puhdistamisesta ja vesitalouskysymyksistä yleensäkin. Vesihuolto on pystyttävä varmistamaan myös poikkeusolosuhteissa, niin sanotuissa vesikriiseissä. On nähty, kuinka suuriin mittasuhteisiin saastuneen veden aiheuttamat ongelmat kasvavat.

Selonteossa on huomioitu myös kriisitilanteet. On tärkeää, että maassamme turvataan kotimaan ruokahuolto ja varmistetaan tuotannon omavaraisuus pahan päivän varalta. Mei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

dän on myös turvattava puhdas, geenimuuntelematon tuotanto Suomessa. Sehän voi tulevaisuudessa olla vientivalttimme.

Maamme on tuhansien järvien maa, ja myös kalatuotannon edistäminen on luontaista. Vuonna 2015 suomalaisten syömästä kalasta oli 80 prosenttia tuontikalaa. Kalanjalostusteollisuutta pitäisi monipuolistaa ja siinä hyödyntää kotimaisia kaloja, esimerkiksi silakkaa. Silakan osuus on nyt ammattikalastussaalista noin 90 prosenttia, josta puolet käytetään turkiseläinrehuksi. Kotimaisen muikun, ahvenen ja hauen tuottajahinnat ovat nousseet, kun kasvatetun kalan, pääasiassa kirjolohen, tarjonta on lisääntynyt. Nykyisin myös viennistä suurin osa on lohta, joka palautuu kotimaisille markkinoille fileinä ja muina jaloisteina, jotka päätyvät helpommin ostoskoriin kuin käsittelyä vaativat tuotteet.

Arvoisa puhemies! Selonteko on osa kansallista ruokapolitiikkaa, ja se linjaa politiikan tavoitteet ja keskeiset toiminnan painopisteet pitkälle tulevaisuuteen. Osaamisen kehittäminen varhaiskasvatuksesta lähtien jatkuena koko elinkaaren on hyvä ja kestävä perusta vision toteuttamiseksi pitkällä tähtäimellä. Hallituksen, eduskunnan ja kaikkien ruokajärjestelmän toimijoiden pitää olla sitoutuneita yhteisiin ruokapoliittisiin tavoitteisiin, jotta ne voidaan saavuttaa.

17.08 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Tänään on käyty ansiokasta keskustelua kotimaisesta ruuasta ja sen tuotannosta ja sen markkinoinnista. Täytyy tähän heti alkuun todeta, että Lahdessa maailmanmestaruuden voittanut Iivo Niskanen ainakin omalta osaltaan hoiti markkinoinnin upeasti, koska hänen puvussaan näkyi kotimaisen lihatalon mainos. Olisiko tässä yksi hyvä ratkaisu, millä kotimaista ruokaa tuonne maailmalle viehdään? Vientituotteenahan suomalainen puhdas ruoka on erinomainen vaihtoehto.

Ruokapoliittisessa keskustelussa on tärkeää koota myös eri ruuantuotannon näkökulmat yhteen. Mielestäni terveellinen ruoka tulee nostaa keskiöön, samoin kuin turvallisuus ja ekologisuus. Ruuan tulee myös olla eettistä, edullista ja maistuvaa, mutta tässä yhteydessä on syytä huomioida muun muassa edustaja Hakasen esille nostama asia, että ruokaketjun kaikki osapuolet viljelijästä kauppaan saavat sen kohtuullisen osan ja toimeentulo tulee taata suomalaiselle viljelijälle.

Viime kesäkuussa hyväksyttiin valtioneuvoston periaatepäätös vastuullisista hankinnoista julkisissa elintarvike- ja ruokapalveluissa. Nyt ovat meneillään kuntavaalikampanjat. Toivonkin, että kaikki suomalaiset valtuutetut ja valtuustot aikanaan, kun vallon kahvaan pääsevät, noudattavat tätä hyvää periaatetta: lähiruokaa suomalaisiin ruokapöytiin ja erityisesti julkisiin tiloihin. Julkisten keittiöiden tulee etunenässä olla näyttämässä mallia, kuinka suomalainen puhdas ruoka nousee arvoon.

Vuonna 2014 julkisiin keittiöihin otettiin vuosittain noin 350 miljoonalla ruokaa, eli tämä on aika merkittävä osuus. Julkinen ruokailu kaiken kaikkiaan on monelle suomalaiselle, ehkä jopa liian monelle, se päivän ainoa lämmin ruoka-ateria niin koulussa kuin työpaikoilla. Tälläkin on merkitystä, kun mietitään, mitä lähiruualle pystyttäisiin tekemään sen aseman parantamiseksi. Liian usein kunnissa ja valtiolla ja työpaikoilla ruuan hankintaan vaikuttaa pelkästään hinta. Kilpailutus sinällään on perusteltua, mutta siinä pitäisi huomioida paljon muitakin asioita kuin pelkästään hinta.

Kun lähiruusta keskustellaan, on muistettava, että sitä ei pelkästään rajaa kuntaraja tai maakuntarajat, vaan lähiruoka on sitä, minkä perusteena on ruuan lyhyt ketjutus, tuoreus ja turvallisuus. Maakunnalliset rajat ja kuntien rajathan eivät määrittele lähiruoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

kaa. Mielestäni poronlihakin on meille eteläsuomalaisille lähiruokaa, kun se vain ketjuteetaan oikein ja tänne etelään tuodaan.

Tuontikala on noussut täällä myös keskusteluun, mutta itse haluaisin korostaa kotimaisen kalan merkitystä, ja Suomen puhtaat järvet ovat tässä hyvänä esimerkkinä. Meillä on valtava määrä sellaista kalaa, mitä ei arvosteta riittävästi. Esimerkiksi kotimainen ahven ja siitä saatava ahvenliemi voisi olla merkittävä vientituote. Järvikalalle kaiken kaikkiaan on Suomessa paljon kysyntää, mutta sillä voisi olla myös merkittäviä vientimarkkinoita. Paljon on tutkittu tätä asiaa, ja uskonkin, että sillä pystyttäisiin luomaan uusia työpaikkoja Suomeen.

Ruokakulttuurin puolesta nostettiin täällä päivän keskustelussa muutamia asioita, ja itse korostaisin siinä perinneruokien merkitystä. Eri maakunnat Suomessa tarjoavat hyvää perinneruokaa. Se on parasta lähiruokaa. Ruoka sinällensä tuo sellaisen identiteetin meille, maakunnille ja ihmisille. Muistamme lapsuudesta monet sellaiset ruuat — jo pelkästään maakunnat tuovat lapsuuden hyvät ruuat mieleen.

Erityisesti täytyy antaa arvoa edustaja Pauli Kiurun kommentille käytöstapojen merkityksestä ruokailun yhteydessä. Kannatan lämpimästi, että Suomessa korostetaan myös tällaisia asioita.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Paloniemi — edustaja Paloniemi on poissa; edustaja Maijala — edustaja Maijalakin on poissa; edustaja Mikkonen — niin ikään hän on poissa.

Edustaja Myllykoski ei ole poissa.

17.13 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Kyllä kai yksi vasemmistolainen kolme keskustalaista pois jäänyttä aina paikkaa. [Lasse Hautala: Eivät kaikki olleet keskustalaisia! — Markku Pakkanen: Tässä tapauksessa kyllä!] No, kuitenkin, tässä on tuotu hyviä asioita esille tämän päivän aikana, ja aloitan ehkä niistä, mitkä omassa ryhmäpuheen- vuorossa ja ehkä tässä salikeskustelussa jäivät hieman vähemmälle.

On oikein, että tässä selonteossa on kiinnitetty suurta huomiota veden mahdollisuuksiin niin kalataloudessa kuin kaiken kaikkiaan, mutta olisin toivonut, että selonteossa selkeästi olisi linjattu turvalauseke ja vaatimus siitä, että suomalaisen vesiomaisuuden pitää olla kansallista, että ei voi olla minkään säädöksen myötä niin, että sitä omistaa joku muu taho kuin Suomi tai suomalainen yritys. Sen pitäisi olla ihan lähtökohtaisesti päivänselvää, että se on kansallinen omavaraisuus, josta me todellakin voimme ammentaa tulevaisuudessa erittäin hyvää tuloutusta.

Tästä lähiruuasta. Varmaan voidaan paljon keskustella siitä, mikä on lähiruokaa, onko se Utsjoelta tuotu poro vai Tallinnasta tuotu villisika. On hyvä jossain vaiheessa pohtia, mikä on lähiruokaa. Onko se sitä, että Säkylässä tuotettu porkkana, joka käsitellään siellä, on lähiruokaa vielä silloinkin, kun se viedään Keravalle keskusliikkeen tukkuun, vai onko se sitä, että lähiruoka tulee läheltä ja on suoran ketjun ja suoran tuottajien toiminnan päässä? Minun mielestäni tämä arvokeskustelu pitäisi käydä, ja itse olen kyllä kallistumassa sille kannalle, että käytetään sitä "lähellä tuotettua ruokaa" mutta ei puhuta samaan aikaan lähiruuasta.

Meillä tämä kouluruokailu on tosiaan niin, että 2,3 miljoonaa ateriaa syödään Suomessa yhteensä. Jos muistaisin, että oliko nyt Saarijärvi ja joku muukin, missä on erityisesti pannottu lähiruokaketjuun, niin se on saanut hyvää, uutta yritysmuotoa ja toimeliaisuutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

koko sillä alueella, kun on lähdetty julkisen hankinnan kautta kannustamaan ja tilaamaan enemmän lähitoimittajilta.

Kun puheenvuorossani otin esille digitaalisen valvonnan, niin tarkoitan sillä sitä, että aivan varmasti kun meillä isojen lihatalojen osalta on omat säädöksensä, kuinka toimintaa harjoitetaan, niin meille on nyt tullut jo tuottajia, jotka eivät ole lihatalojen kanssa yhteydessä. Ne monesti ovat juuri niitä toimijoita, jotka haluavat saada asiakkaansa ja ovat asiakkaittensa mielestä luotettavia toimittajia. Kun me olemme nähneet, kuinka kiva on katsella merikotkan pesintää videolta, niin uskon, että ihan meidän oven takana on tämä eettisen tuottamisen korostaminen, josta tulee markkinointiväline. Ja kyllä tässä kohtaa voi ajatella, että jollakin seutukunnalla perustetaan tällainen tuottajaorganisaatio, joka sitoutuu eettisen, asiakasta lähellä olevan valvontamahdollisuuden luomiseen. Siitä tulee myyntivaltti: voidaan olla koko ajan tietoisia, kuinka se tuleva kinkkuni siellä jaksaa ja kuinka sitä hoidetaan. Mutta lähinnä tarkoitin tässä kohtaa, että tällaisen digitaalisen vapaaehtoisen valvonnan osalta olisi mahdollisimman tärkeää, että meillä tässä elintarvikeketjussa, ruuantuotannossa voitaisiin näitä viranomais tarkastusten aiheuttamia kustannuksia vähentää tuottajilta. Eli kun meillä tänä päivänä erittäin paljon käytetään tiloilla jo kameravalvontaa, niin siinä vaiheessa, kun viranomais haluaa, että nyt hän tekisi sen tarkastuskatselmuksen, tuottaja sitten antaa sen oikeuden tälle valvojalle tehdä se tarkastus. Toki näihin tarkastuksiin liittyy paljon muutakin kuin vain se, että päältäpäin katsotaan, mutta siltä osin voitaisiin keventää näitä meidän hallinnollisia kustannuksia tuottajilta, ja pidän sitä erityisen välttämättömänä ja hyvänä lähtökohtana.

Ihan lopuksi vielä: Kun tästä niin sanotusta tuottamattomasta viljelystä taidettiin tänäkin kesänä ehkä saada parhaita tuloksia, niin on pakko pysähtyä miettimään, minkälainen virhe tehtiin, onko se millään tavoin korjattavissa, että näitten valtaojien vierustoille hupeivat rahat, joita piti olla. Mutta ehkä siitä voi tehdä ministerille kirjallisen kysymyksen, onko kansantaloudellisesti kannattavaa kohdentaa tukia sellaiseen toimintaan, joka ei edistä suomalaista, kotimaista ruuantuotantoa, koska nyt meillä viljelijät tarvitsevat sen kaiken tuen — he, jotka tuottavat meille elintarvikkeita meidän ruokaketjuumme.

17.19 Lasse Hautala kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Myllykoski otti tuossa puheensa loppupuolella esille tämän heinän, myös hömppäheinäksi kutsutun kasvin, jonka viljelyn suosio on edellisen hallituksen linjausten mukaan kasvanut varsin merkittävästi. Siihen hyvin läheisesti liittyy myöskin tämä aktiiviviljelyn määritelmä. Meidän olisi varmaan syytä seuraavassa vaiheessa, kun me pääsemme tätä pakettia aukaisemaan, kiinnittää huomiota ensinnäkin siihen, että näitä suojavyöhykkeitä ei voisi perustaa valtaojien varteen. Eli suojavyöhykkeet tulisi perustaa pohjavesialueille jokien ja järvien varsille. Tällöin niistä saataisiin kaikista merkittävin yhteiskunnallinen hyöty. Valitettavasti edellisen kauden hallitus teki linjauksen tässä niin, että se tuli liian leveäksi niin sanotusti, ja noin 50 miljoonaa euroa meni tähän rahaa enempi. [Jari Myllykoski: Virkavastuulla valmisteltu päätös!]

Toinen kysymys, minkä edustaja otti tässä äsken esille, on lähiruoka. Lähiruoka on määritelty lähellä tuotetuksi ja lähellä kulutetuksi, mutta kun otetaan huomioon maassamme oleva elintarviketuotanto, niin kaikissa paikoissa ei pystytä syömään sitä ruokamäärää, mikä siellä tuotetaan. Eli minä itse lähtisin enempikin puhumaan kotimaisesta ruuasta ja kotimaisen ruuan hyödyntämisestä ja jalostamisesta. Me olemme kuitenkin väestömää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

rältämme pieni maa, ja tällöin on tärkeämpää huolehtia omavaraisuudesta ja kotimaisesta ruuantuotannosta.

Arvoisa puhemies! Muutamia näkökulmia vielä tähän ruokapoliittiseen keskusteluun.

Maatalouden rakennekehitys ja tuotantokyky on ensinnäkin perusta sille, että maaseutu voi hyvin ja että kuluttajat saavat kestävästi ja vastuullisesti tuotettua, turvallista ja monipuolista ruokaa myös tulevaisuudessa. Maatalouden tulevaisuus on kotimaisen ruuantuotannon ja koko ruokaketjun perusta, ja siinä tämä kannattavuus on sitten täysin välttämätöntä.

Kuluttajat ovat kuitenkin hyvin ratkaisevassa roolissa tässä meidän elintarviketuotannossa. Kuluttaja on ruokaketjun huipulla, ja kuluttaja ohjaa koko ruokajärjestelmän toimintaa. Entistä suurempi osa kuluttajista valitsee ruokansa vastuullisesti, esimerkiksi ympäristön ja kestävyysnäkökulmien perusteella, ja suomalainen ruokahan täyttää nämä kriteerit. Tämä kertoo ihmisten ruokatietoisuuden ja ruuan arvostuksen lisääntymisestä. Toisaalta näyttää siltä, että eri kuluttajaryhmien tottumukset ja toiveet ovat osin myös eriytyneissä, koska erityisesti täällä eteläisessä Suomessa ja kaupunkiseuduilla monille kuitenkin hinta on tärkein kriteeri, kun ostopäätöksiä tehdään. Silloin kun hinnalla on määräävä merkitys, on äärimmäisen tärkeää, että meidän kotimainen elintarvike on myös kilpailukykyinen verrattuna ulkolaiseen tuotantoon.

Selonteossa todetaan useassa kohdassa, että Suomi on erityisesti viimeisen 20 vuoden aikana liittynyt osaksi globaalia ruokajärjestelmää. Me olemme osa EU:n sisämarkkinoita. Olemme avoinna globaalien markkinahäiriöiden vaikutuksille. Kansainvälisen politiikan kuviot vaikuttavat myöskin meidän ruokaketjumme toimintaan. Kansainväliset raaka-ainevirrat häivyttävät hyvin usein ruuan alkuperää, ja joudumme kilpailemaan esimerkiksi epäeettisesti ja kestävästi tuotettuja elintarvikkeita vastaan.

Tässä selonteossa on kiinnitetty paljon huomiota ruokaketjun resurssiviisauteen. Se on hyvä asia. Hyvä peltomaan hoito, ravinteiden kierrätys, ruokahävikin minimointi, ketjun hiiliasapaino, maan käyttöön ja sen päästöihin liittyvät ympäristörisitit, lannoitteiden käytön minimointi ja moni muu seikka on huomioitu näissä erittäin ansiokkaasti. Ruuantuotannossa on tärkeää päästä asteittain irti fossiilitaloudesta ja siirtyä käyttämään biopohjaisia ja uusiutuvia resursseja. Resurssitehokkuus vaatii usein kuitenkin suuria investointeja, ja siksi on välttämätöntä, että ruokaketjun kehitysedellytyksistä, uuden tutkimustiedon soveltamisesta, sääntelyn parantamisesta ja investointien tukemisesta pidetään kiinni.

Suomalaiseen ruokaketjuun liittyy myöskin riskejä. Niitä ovat muun muassa voimistuvat luonnonilmiöt, energiariippuvuus, eläin- ja kasvitautit sekä erilaiset markkinahäiriöt. Meidän on omassa elintarviketuotannossamme kiinnitettävä huomiota siihen, että me osaamme ensinnäkin arvioida nämä riskit riittävän hyvin ja ottaa sitten ne huomioon esimerkiksi huoltovarmuuden puolella.

Kuten täällä monissa puheenvuoroissa on tänään todettu, maailmalla tarvitaan yhä enemmän ruokaa. Selonteossakin kerrotaan, että vuonna 2030 maailman noin 8,5 miljardia ihmistä tarvitsevat nykytasoon nähden 60 prosenttia enempi ruokaa. Se on koko maailman laajuinen haaste, ja uskon, että ilmastokehityksessä meillä suomalaisilla tulee olemaan hyvät mahdollisuudet olla tässä asetelmassa mukana.

Tässä elintarvikepoliittisessa selonteossa on esitetty idea siitä, että laaditaan tällainen ruokapoliittinen talouslaskelma. Minä lämpimästi kannatan sitä. Se sisältää ruokapolitiikan vaikutukset kansantalouteen, vaihtotaseeseen, työllisyyteen, terveydenhuollon kuluihin ja maaseudun elinvoimaisuuteen. Kun me avaamme tällaisen talouslaskelmasisältöi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

sen taseen, niin tällöin me pystymme yhä pontevammin perustelemaan myöskin kuluttajille sen kansantaloudellisen hyödyn, minkä kotimaisten elintarvikkeiden tuotannosta me tähän maahan saamme.

17.27 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Äskeisessäkin puheenvuorossa otettiin esille huoltovarmuusasia, ja itsekin haluaisin korostaa sitä. Vanha sanonta "armeija marssii vatsallaan" pitää toki vielä paikkansa, mutta huoltovarmuuteen liittyy paljon muutakin. Toivoisinkin, että Suomessa mietittäisiin, mikä on viljavarastojen arvo ja kokonaisuus tällä hetkellä, ja näihin asioihin kiinnitettäisiin huomiota.

Edustaja Myllykoski nosti omassa puheenvuorossaan esille suojavyöhykkeet, ja siihen kuuluu myös tämä niin sanottu hömppäheinäasia. Tässä on tärkeä huomioida, että suojelussa, niin tärkeä asia kuin se onkin, pitäisi olla järkeä, ettei siihen tuhlata kohtuuttomasti yhteiskunnan varoja, ja siitä saatava hyöty ei sitten aina vastaakaan sitä suojelun tarkoitusta.

Päivällä puheenvuorossaan ministeri Tiilikainen kertoi, että 150 miljoonan euron arvosta tuodaan Suomeen ulkolaista lihaa. Pitää varmaan paikkansa. Itse olen miettinyt monta kertaa, missä sitä ulkolaista lihaa myydään, kun en ainakaan itse ole nähnyt ravintoloissa enkä lehdistä mainostettavan sitä. Tällainen määrä lihaa saattaa olla jopa miljardiluokan bisnes, niin että kovasti kiinnostaa. No, sitä hiukan kun googlasin: Ravintoloiden pakasteliha on valitettavasti vielä pääsääntöisesti ulkolaista. Valmiiksi kypsennettyä lihaa käytetään Suomessa hyvin paljon. Ilmeisesti tämä on kaikki sitä ulkolaista lihaa. Toivoisin, että myös tähän asiaan kiinnitettäisiin huomiota.

Sitten ihan lopuksi: olen havainnut, että nautahan, sinällänsä hyvä liha, on kasvissyöjä, ja kun itse pidän kovasti nautanlihasta, niin tulkitsen itseni siltä osin kasvissyöjäksi.

17.29 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on ansiokkaasti tuotu esille niin lihaa kuin myöskin kasvinviljelyä, peltopuolta. Minä ajattelin ihan muutamalla sanalla avata vielä sitä, mitä edustaja Myllykoski otti esiin, mihin myöskin edustajat Hautala ja Pakkanen, molemmat, viittasivat tässä. Kansankielellä kun puhutaan "hömppäheinästä", niin puhutaan suomen kielellä nurmista. Todella, niin kuin Hautala sen tuossa äsken kertoi, edellisen hallituksen aikana tällaiseen sopimukseen päädyttiin. Silloinkin neuvotteluissa ne asiat tuotiin kyllä esille, että tämä tulee olemaan iso tulonmenetys itse niille aktiivituottajille, jotka viljelevät siis tuotetta, joka on myyntituote. Tätähän ensimmäisen vuoden jälkeen rajoitettiin sitten myöskin prosentuaalisesti per tilan pinta-ala, siihen astihan se oli täysin rajoittamaton, ensimmäisen vuoden. Tässä tullaan tilanteeseen, jossa nyt sitten tämän ohjelmakauden viimeisenä vuonna ympäristöohjelman eurot eivät riitä — tällä juoksulla, millä nyt ollaan menossa — korvaamaan ympäristötukea. Se on nyt nykyisen ministerin ja nykyisen hallituksen pohdittava, löytyykö siihen jotakin ratkaisua.

Sitten täytyy kyllä sanoa kotimaisesta ruuasta niin kuin edustaja Hautala, että minä allekirjoitan täysin tuon lähiruoka-käsitteen, myöskin niin, että minä miellän sen kotimaiseksi ruuaksi, puhun mielelläni siitä enkä niinkään lähiruusta, koska se on niin erilainen käsite monellakin tapaa ja monella tuotantoalalla.

Sitten tuohon edustaja Pakkanen esiintuomaan ulkolaiseen lihaan. Täytyy kyllä sanoa, että itsekin pohdituttaa monta kertaa se, mihinkä ihmeeseen häviää se ulkolainen liha, kun kukaan ei sitä myy. Kun katselee tuolla kaupan tiskejä, niin onhan meillä monenlaista pientä jalostajaa, jotka myöskin omalla hienolla brändillään sieltä alueelta tulevat ja tuovat ku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

luttajapintaan sen tuotteen, mutta siellä ei ole sitten joutsenlippua, Hyvää Suomesta -merkkiä. Siellä on se ulkolainen liha jalostettu omassa maakunnassa hienoon brändiin, ja sen kuluttaja ostaa, kun luulee ostavansa lähituotetta, mutta se on vain jalostettu siellä hienoon brändiin.

17.31 Lasse Hautala kesk: Arvoisa herra puhemies! Minuun otti yhteyttä tänään yksi viljelijä ja sanoi uudesta ilmiöstä, mikä liittyy nyt sitten tähän tämän hetken tukipolitiikkaan. Hän sanoi, että tämmöinen avomaavihannesviljely on nostamassa merkittävältä osin päättään, ja kun korjuuvelvoitetta sielläkään puolella ei ole, niin hän kertoi yhdestä tapauksesta eli että kylällä oli yksi viljelijä laittanut 11 hehtaaria tilliä. Tillin siemen on aika edullinen, ja tämän tillin viljelystä saa vähän yli 1 000 euroa tukea. Siinä on tilliä sitten kyllä varmasti yli omien tarpeiden. Näin ollen nyt olisikin ensi vuotta silmällä pitäen katsottava, että tämmäntyyppisten muoti-ilmiöiden pääseminen ei olisi enää mahdollista vaan rajoitettaisiin sitä pinta-alakuviota edellisen vuoden pinta-alaan, niin että se onnistuisi.

17.32 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! Lähiruokakeskustelussa pitää huomioida se, haluammeko me olla sitä mieltä, että maaseutu pitää pitää asuttuna. Ja silloin päästään siihen keskusteluun käsiksi, että pienilläkin tiloilla on mahdollisuus toimia kannattavasti, kun tämä lähiruoka tunnustetaan ja tunnustetaan yhdeksi erityisen tärkeäksi asiaksi. Eli lähiruusta kyllä Myllykoskella on semmoinen mielikuva, että se on lähellä tuotettua ja lähellä valmistettua niihin lähitarpeisiin, mitä siinä on markkinoita. Jos se lähtee kasvuun, niin se on sitten kotimaista ruokaa, jos sitä joudutaan sen tuotantovolyymin takia viemään johonkin muualle. Mutta toki voi olla niin, että on lähiruokaa sellainen, että osa menee kauemmaksi, mutta se, mikä siinä lähellä jatkojalostetaan, on sitä lähiruokaa. Joskus tekisi mieli sanoa, että voitaisiinko määritellä hiilijalanjäljen mukaan, mikä on se lähiruuan kriteeri. Molemmat ovat hyviä ja tärkeitä asioita. Se on totta, mitä tässä sanottiin: oliko niin, että 17 miljoonaa kiloa tuodaan possua ja toistakymmentä miljoonaa kiloa nautaa Suomeen vuosittain. Kyllä ne tulevat tänne jalosteitten muodossa, ja einesteollisuus on yksi aika iso käyttäjä. Mutta valitettavasti minäkin voisin tässä luetella heti hyviä satakuntalaisia lihanjalostustaloja, joissa ei kyllä sitä joutsenlippua kaikissa tuotteissa ole. Hyviä tuotteita on, mutta kyllä minä haluaisin, että niissä olisi se joutsenlippu.

17.34 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa puhemies! Minä tarkalla korvalla kuuntelin edustaja Myllykosken näkemystä lähiruusta, ja minä arvostan korkealle tuota ajattelua. Se on juuri niin kuin pitää myöskin olla. Meillä pitää olla uskallusta myöskin nähdä asiat omalla tavallamme, ja näin se on oikeutettua meille.

Minä tässä ajattelen vain sitä myöskin, kun aika paljon puhuttiin tänäänkin siitä, että meidän pitää — niin kuin edustaja Kalmari kannusti — viedä omiin kuntiimme myöskin tätä ajattelua ja hankintaosaamista sillä tavalla, että tulee tämä kotimainen lähiruoka. Se on vain, hyvät ystävät, sillä tavalla, että monessa kunnassa, kun puhutaan argumentilla "lähiruoka", monta kertaa ne tuottajat pelästyvät, että he eivät pysty jatkuvuuteen ja toimittamaan sitä tuotetta sellaisia määriä kuin keittiö taikka ruokapalvelukeskus vaatii, jolloin tullaan siihen, että tuottajien pitää verkostoitua keskenään tai toimia sen ruokatukun kautta, joka toimittaa sitten pienemmissä erissä, ja se ruokatukku takaa myös sille keittiölle taas sitten sen kotimaisuuden. Tässä asetelmassa mennään, edustaja Myllykoski, sitten jo väistämättä siihen tilanteeseen, että poistutaan ikään kuin lähipiiristä, mennään vähän kauem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

maksi ja ollaan ehkä jo oman maakunnan ulkopuolella, jolloin se käsite "kotimaisuus" paremmin istuu ja sitä kautta se ruokaturva säilyy. Tärkeintä meille on viedä se kuluttajaviesti, että millä merkeillä tänä päivänä sen kotimaisuuden pystyy tunnistamaan. Ja nyt kun Suomi täyttää 100 vuotta ja vuodenvaihteessa on kokeilu alkamassa, niin se on kuluttajalle semmoinen kädenojennus, kunhan nyt vain valistetaan sitten sitä kuluttajaa siellä kaupassa, että katso merkkiä.

17.35 Lasse Hautala kesk: Arvoisa puhemies! Vielä tähän lähiruokakeskusteluun: Nythän on syytä muistaa myöskin sitten se, että nämä logistiset ketjut ovat kehittyneet hyvin merkittävässä määrin ja tulleet varsin tehokkaiksi. Tämä on myöskin mahdollistanut sen, että kaupoissa on aina tarjolla tuoreita vihanneksia ja hyvin laaja valikoima. Heidän tämmöiset keskusvarastonsa, jotka toimivat varsin tehokkaasti, ovat mahdollistaneet sen, että kuluttajilla eri puolilla Suomea on mahdollisuus näihin hyviin, puhtaisiin elintarvikkeisiin.

Vielä tähän, minkä edustaja Hakanen omassa puheenvuorossaan otti esille, tähän toimitusvarmuuteen: Näinhän se on, että jos joku yksittäinen viljelijä tekee esimerkiksi jollekin kunnalle tarjouksen perunasta, niin puhutaan niin suurista volyyymeistä, että silloin kun tarjouksiin pitää vastauksia antaa, niin välttämättä vielä ei tiedetä sitä, mikä on sato ja mikä on se toimitusvarmuus. Tällöin olisi hyvä, jos viljelijät tekisivät niin sanottuja yhteistarjouksia tuotteista ja saisivat sitä kautta sitten näitä markkinoita itselleen.

17.37 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Lähiruokamäärittelmä alkaa pikkuhiljaa tässä hahmottua, ja näyttää siltä, että salissa on neljä lähiruuan asiantuntijaa. [Naurua]

Allekirjoitan kyllä tuon edustaja Myllykosken näkemyksen siitä, miten lähiruoka voitaisiin määrittellä. Itse pidän toki tärkeänä, että se on kotimaista ruokaa. Ainakin jossain seudulla on ollut aikanaan niin, että on näitä kauppojen tai joidenkin vihannekstukkujen muodostamia yhteenliittymiä, mihin viljelijät ovat voineet viedä pienempiä eriä, ja sitä kautta ne on pystytty toimittamaan sitten aina joko koululle tai kunnille tai kenties kauppaan.

Itse omassa puheenvuorossani halusin korostaa sitä, että kun tulevat kunnanvaltuustot ja uudet valtuutetut tekevät määrittelyjä, miten omassa kotikunnassa ruokaa ja näitä käytetään julkisissa tiloissa, niin siinä lähiruokamäärittelmää voitaisiin pohtia kanssa, että se on siltä omalta seudulta, varmaan kunnan ulkopuolelta kyllä, mutta jos edes kotimaakunnasta on mahdollista saada ruokaa, niin se olisi lähiruokaa.

No, sitten on tietenkin hyvä miettiä, että tämä viiden miljoonan kansa ei tietenkään kovin iso kansa noin kansainvälisesti ole. Meillä etäisyydet ovat pitkiä koko maassa, ja niin kuin tuossa edustaja Hautala omassa puheenvuorossaan sanoi, kun jollain alueella tuotetaan yli oman tarpeen, niin toki se pitää pystyä sitten kuljettamaan, ja siihen nähden tämä suomalainen logistiikkajärjestelmä pelaa kyllä hyvin. Tuossa omassa puheenvuorossani sanoin, että poronlihassa on tärkeätä, että kun sitä tuolla pohjoisessa tuotetaan, niin ainakin itse sitä mielelläni myös etelässä syön, ja toisaalta kyllä poromiehellekin porkkanaa pitää saada, ja sitä on taas täällä etelässä hyvin tarjolla, ja viedään sitä sitten sinne pohjoiseen.

17.39 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä on ollut äärimmäisen hienoa keskustelua, ja hieman ihmetyttää, että näin arvokas asia 100-vuotisjuhlavuonna on ajanut edustajat pois salista. Tässä on aineksia paljon paljon isompaan keskusteluun, ja ehkä omallakin asenteellani tässä haluan vielä pitkittää tätä hieman ja tuoda vielä yhden asian esille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

En nyt muista tarkkaan, kenen ryhmäpuheenvuorossa — vai oliko se tässä debatissa — tuli esille se, että vaadittiin sitä, että meidän pitäisi ottaa vahva linja siihen suuntaan, että julkisissa ateriakokonaisuuksissa palveluntuottajat laittaisivat viikkoruokalistaansa aina yhden kasvispäivän viikossa. Minun mielestäni tämä on vaarallinen tie. Kyllä minä ainakin haluaisin, että on niin monipuolinen tarjonta, että siellä on aina tarjolla myöskin kasviksia, vihanneksia. Pidetään se repertuaari, niin jokaisella on oma valinnanvapaus, jolloin me pystymme myöskin ruokakasvatuksella ohjaamaan siihen suuntaan, että lapset, nuoret, kaikki lähtevät myöskin siihen suuntaan, että se ateriakokonaisuus on laaja, siinä on sitä vihreätä, siinä on myöskin tarvittaessa lihaa, kalaa, mitä sitten tarjolla onkin. Elikkä tällaista monipuolisuutta minä toivoisin enkä niinkään, että ruvetaan sitoutumaan siihen, että yhden päivän ateriakokonaisuus on pelkästään kasvista tai vihannesta, siihen ei pitäisi lähteä.

Sitten vielä yksi asia. Minä vielä palaan tähän kuntasektoriin ja näihin hankintoihin, ja kyllä minä kannustan meitä kaikkia perehtymään, tutustumaan niihin oman kunnan hankintahenkilöihin, ketkä hankkivat elintarvikkeitten raaka-aineita sinne keittiölle. Käydään sitä debattia siellä ja vähän katsotaan, missä tilanteessa tänä päivänä ollaan. Se on meille aika iso yllätys monessa kunnassa, kun mennään tapaamaan niitä ihmisiä ja todetaankin, millä tasolla se kotimaisuusaste siellä on. Totta kai jokaisessa kunnassa varmaan on pyrkimystä parempaan, ja se voi olla aika pienestä neuvonnallisuudesta kiinni, miten löytyy se ratkaisu siihen asiaan. [Puhemies koputtaa]

Tämmöisiä minä toivon.

17.41 Lasse Hautala kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hakanen äsken käyttämässään puheenvuorossa peräänkuulutti sitä puheenvuoroa, mikä täällä tänään ryhmäpuheenvuorossa käytettiin, jossa puhuttiin tästä kouluihin mahdollisesti tulevasta kasvisruokapäivästä. Ettei jäisi eduskunnan pöytäkirjoihin tällaista epätietoisuutta ja avointa kysymystä, niin vastaan siihen. Tämän idean esitti vihreiden kansanedustaja Karimäki vihreiden puheenvuorossa ja niin, että kouluihin tulisi tällainen kasvisruokapäivä. Pidän sitä varsin toteuttamiskelvottomana ideana, koska nyt jo kouluista saa palautetta siitä, että kun on kasvisruokapainotteisia ruokia, niin niitä jää paljon syömättä. Jos kasviksia aiotaan lisätä koulujen ruokavalikoimassa, niin niitä tulee laittaa sinne muiden ruokien oheen, lisätä valinnan vapautta ja valinnan mahdollisuutta, se on ainut mahdollisuus mielestäni tämä asia tällä tavoin toteuttaa. Mikäli on pelkkää kasvista, niin kyllä sitten lähialueen hampurilaisgrillit saavat lisää asiakkaita ja tällöin ulkomaisen lihan menekki sitten taas kasvaa.

17.42 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa puhemies! Itse myös kuulun ryhmään, joka pitää tärkeänä, että ruoka on erityisen monipuolista ja sen päivittäisen ruoka-annoksen, -lautasen, pitää sisältää vihanneksia, kasviksia, lihaa, kalaa, mitä itse kukin haluamme syödä tottumuksiemme mukaan. On kohtuuton tilanne, että joku päivä olisi erityisesti pelkästään kasviksien tai jonkun muunkaan ruuan erikoispäivä. Tärkeää on opettaa nuorille koulussa ja toki myös kotona ja perheissä, että ruokalautanen on monipuolinen tarjoilultaan ja päivittäin on riittävästi tarjolla kasviksia ja vihanneksia siinä omassa annoksessa.

17.43 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa puhemies! Oli hyvä, että edustaja Hautala täydensi tässä tämän minun muistinvaraisen käsitykseni. Onneksi tämä oli kuitenkin näin täällä esille tullut ja nyt tähän tuli vastaus. Tähän keskusteluun pitää jatkossa varmaan vielä pureutua myöskin, että me saamme yhteisen näkemyksen siihen, millä tavalla tänä päivänä kas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2017 vp

viksia ja vihanneksia ateriakokonaisuuksiin ruokasuosituksetkin osoittavat, ja tahtotila on aika vahva meillä monella.

Minä haluan vielä ottaa yhden sellaisen asian esille, mikä ei varmaan tänään tullut vielä, ainakaan minun kuulooni. Että myöskin aterioita kun valmistetaan, niin pitäisi katsoa siihen ruokalistaan. Siitä lähtee se kotimaisuuden aste sitten, että mitä ruokalajeja ruokalistalle valikoituu. Monissa varsinkin julkisateriakokonaisuuksissa ovat noin 5—7:n, jopa 8 viikon kierrossa ne ruokalistat. Silloin kun valitaan ne ruuat sinne, niin valitaan myös kotimaisuusasteet ja se, millä tavalla se raaka-aine löytyy siihen ruokakokonaisuuteen. Tässä minä kannustaisin myös siihen, että tehtäisiin sitä kausiajattelua, niin että ei laiteta ruokalistalle talvella sellaista, mitä ei saada kotimaasta suoraan, vaan mietitään vähän vuoden-aikojen mukaan ja sen mukaan eletään sitä listan rakentamista. Minä uskon, että tätä ajattelua varmasti aika monessa hankintayksikössä on, mutta ehkä ei kuitenkaan vielä riittävästi.

Mutta kaiken tämän takana on — vielä tähän selontekoon palatakseni — minun mielestäni tuo vision viimeinen lause: "Suomi on vahva korkealaatuisten ja turvallisten elintarvikkeiden ja elintarvikeosaamisen vientimaa." Tämä kuvastaa kokonaisuudessaan meille sitä, mikä henki tänään ainakin aika monessa puheenvuorossa on ollut. Viennin kautta korkealaatuista, turvallista ruokaa — tällä me pääsemme hyvin pitkälle. Kun minun mielestäni tässä keskustelussa ei ole ihan ehkä riittävästi otettu esille sitä elintarviketeollisuuden korkealaatuista osaamista, mikä meillä Suomessa on, niin otettakoon se tähän loppuun vielä esille, että meillä on huippuosaamista jalostavassa teollisuudessa, joka kotimaista raaka-ainetta onneksi vielä tänä päivänä saa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.